

Ελλάδα 2.0
ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Οικονομικών

**Πρόσκληση για την υποβολή αιτημάτων για τη χρηματοδότηση
επενδυτικών σχεδίων μέσω παροχής δανείων από το Ταμείο
Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας**

**Από την ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ως Ενδιάμεσο Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό στο πλαίσιο υλοποίησης
του
«Μηχανισμού Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας»**

Μάρτιος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρο 1: Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας.....	3
Άρθρο 2: Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	4
Άρθρο 3: Ορισμοί	5
Άρθρο 4: Πλαίσιο του ΤΑΑ	9
Άρθρο 5: Γενικοί Όροι Πρόσκλησης	11
Άρθρο 6: Επιλέξιμοι φορείς	13
Άρθρο 7: Επιλεξιμότητα Επενδυτικού Σχεδίου	14
Άρθρο 8: Επιλέξιμες Δαπάνες.....	16
Άρθρο 9: Προθεσμία συνομολόγησης Δανείων ΤΑΑ.....	17
Άρθρο 10: Χρηματοδότηση (νομική μορφή και ειδικότερα χαρακτηριστικά των Δανείων ΤΑΑ).....	17
Άρθρο 11: Δημοσιότητα – Διατυπώσεις υποβολής πρότασης	22
Άρθρο 12: Διαδικασία αξιολόγησης προτάσεων.....	23
Α. Αξιολόγηση ύπαρξης επιλέξιμου Επενδυτικού Σχεδίου.....	27
Β. Αξιολόγηση επιλεξιμότητας με βάση τη συμμόρφωση με την Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).....	27
Γ. Αξιολόγηση επιλεξιμότητας με βάση τους στόχους του ΕΣΑΑ – καθορισμός του ύψους του δανείου ΤΑΑ.....	28
Δ. Χαρακτηρισμός παρέμβασης στόχων ΕΕ – υπολογισμός συνεισφοράς.....	28
Ε. Συμβατότητα με Κρατικές Ενισχύσεις.....	29
Άρθρο 13: Γενικές Διατάξεις	31
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	33
Παράρτημα 1: Νομοθετικό Πλαίσιο	33
Παράρτημα 2: Ορισμοί.....	47
Παράρτημα 3: Αμοιβές Ανεξάρτητων Αξιολογητών	55
Παράρτημα 4: ΕΛΛΑΔΑ – Χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων με ισχύ από 1.1.2024 έως 31.12.2027	56
Παράρτημα 5Α: Παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει των άρθρων 14 και 17 του ΓΑΚ 651/2014 – Α.Π.: 171713 ΕΞ 2024 (18/11/2024)	57
Παράρτημα 5Β: Συμπλήρωση της υπ' αριθ. 171713 ΕΞ 2024/18.11.2024 (ΑΔΑ: ΡΥΡΣΗ-01Ξ) «Παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει των άρθρων 14 και 17 του ΓΑΚ 651/2014».....	61

Άρθρο 1: Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας

- 1.1. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021 (εφεξής ο «Κανονισμός ΜΑΑ»), για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, έχει ως ειδικό σκοπό να παράσχει στα κράτη μέλη οικονομική στήριξη στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των δυσμενών επιπτώσεων και συνεπειών της πανδημίας COVID-19 («Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» νοείται ο μηχανισμός που θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΜΑΑ με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών της πανδημίας COVID-19).
- 1.2. Στο πλαίσιο του Κανονισμού ΜΑΑ προβλέπεται η υποβολή σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από τα κράτη μέλη προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Την 27η Απριλίου 2021, το Ελληνικό Δημόσιο υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» (εφεξής «ΕΣΑΑ») ζητώντας, μεταξύ άλλων, δανειακή στήριξη για την υλοποίηση αυτού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παράγραφος 2 του Κανονισμού ΜΑΑ.
- 1.3. Το ΕΣΑΑ εγκρίθηκε με την 10152/21 Εκτελεστική Απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (εφεξής «Εκτελεστική Απόφαση») και κατόπιν τούτου υπεγράφη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών και τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, η από 20/26.07.2021 δανειακή σύμβαση για τη χορήγηση δανειακής στήριξης στο Ελληνικό Δημόσιο μέχρι ποσού Ευρώ 12.727.538.920 σύμφωνα με τους όρους που διαλαμβάνονται στην εν λόγω σύμβαση (εφεξής «Δανειακή Σύμβαση»). Η Δανειακή Σύμβαση κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του Ν. 4822/2021 (ΦΕΚ Α' 135/02.08.2021). Σημειώνεται ότι κατόπιν της Αναθεώρησης του ΕΣΑΑ, ο προϋπολογισμός της Δανειακής Στήριξης ενισχύεται με επιπλέον Ευρώ 5.000.000.000.
- 1.4. Το Ελληνικό Δημόσιο θα αξιοποιήσει το σύνολο των δανειακών κεφαλαίων που δύναται να αντλήσει, στο πλαίσιο και κατ' εφαρμογή της Εκτελεστικής Απόφασης και της Δανειακής Σύμβασης, για τη χρηματοδότηση επενδύσεων που εμπίπτουν στους ακόλουθους πέντε θεματικούς άξονες - πυλώνες του ΕΣΑΑ: α) Πράσινη μετάβαση, β) Ψηφιακός μετασχηματισμός, γ) Καινοτομία - Έρευνα & Ανάπτυξη, δ) Ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων και ε) Εξωστρέφεια. Η διάθεση των δανειακών αυτών κεφαλαίων θα γίνει, μεταξύ άλλων, μέσω χρηματοδοτικού μηχανισμού που θα συγκροτηθεί για το σκοπό αυτό με τη σύμπραξη του Ελληνικού Δημοσίου και των εμπορικών τραπεζών.
- 1.5. Προς τούτο ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών απηύθυνε δυνάμει του άρθρου 197 παρ. 1 του Ν. 4820/2021 την, με αριθμό πρωτοκόλλου 439/30.09.2021 (ΑΔΑ: ΡΘΗ 1 Η-ΓΦΙ), ανοικτή πρόσκληση προς πιστωτικά ιδρύματα που: (α) έχουν την έδρα τους και λειτουργούν νόμιμα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (β) εποπτεύονται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ως σημαντικές εποπτευόμενες οντότητες ή σημαντικοί εποπτευόμενοι όμιλοι - κατά την έννοια των περιπτώσεων (16) και (22) του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 468/2014 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 16ης Απριλίου 2014 και περιλαμβάνονται στον κατάλογο των σημαντικών εποπτευόμενων οντοτήτων ή

ομίλων που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 49 παρ. 1 του ως άνω Κανονισμού και (γ) διαθέτουν ένα τουλάχιστον κατάστημα εντός της Ελληνικής Επικράτειας, προκειμένου να εκδηλώσουν ενδιαφέρον και να υποβάλουν αίτηση να συνεργαστούν με την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης για την από κοινού παροχή δανείων προς χρηματοδότηση επενδύσεων που εμπίπτουν στους θεματικούς άξονες του ΕΣΑΑ.

- 1.6. Στο πλαίσιο αυτό, η ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (εφεξής «Πιστωτικό Ίδρυμα») υπέβαλε στις 13.10.2021 σχετική αίτηση, η οποία, αφού αξιολογήθηκε σύμφωνα με τα κριτήρια και τη διαδικασία που περιγράφονται στην αμέσως ανωτέρω ανοικτή πρόσκληση προς πιστωτικά ιδρύματα, έγινε δεκτή με την από 27.12.2021 απόφαση με αριθμό πρωτ. 166740 ΕΞ 2021 του αρμόδιου Υπουργού της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης.
- 1.7. Κατόπιν της αμέσως ανωτέρω έγκρισης της αίτησης συμμετοχής του Πιστωτικού Ιδρύματος, την 28.12.2021 υπεγράφη Επιχειρησιακή Συμφωνία μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Πιστωτικού Ιδρύματος, όπως τροποποιήθηκε με την 1^η Πρόσθετη Πράξη στις 27.04.2022 και την 2^η Πρόσθετη Πράξη στις 25.01.2023 (εφεξής «Επιχειρησιακή Συμφωνία»).

Άρθρο 2: Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί

- 2.1. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Επιχειρησιακή Συμφωνία, το Πιστωτικό Ίδρυμα συμμετέχει ως Ενδιάμεσος Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός για τη χορήγηση Δανείων ΤΑΑ και Δανείων Συγχρηματοδότησης, όπως τούτα ορίζονται κατωτέρω υπό το Άρθρο 3 (“Ορισμοί”), με σκοπό τη χρηματοδότηση επενδύσεων που θα πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας του ΤΑΑ, όπως αυτά ορίζονται κατ’ εφαρμογή του άρθρου 196 παρ. 1 του Ν. 4820/2021.
- 2.2. Το Ελληνικό Δημόσιο έχει αναθέσει στο Πιστωτικό Ίδρυμα και το Πιστωτικό Ίδρυμα έχει αποδεχθεί να παρέχει στο Ελληνικό Δημόσιο τις ακόλουθες διαμεσολαβητικές χρηματοπιστωτικές και λοιπές συναφείς υπηρεσίες κατά τη χρηματοδότηση Επιλέξιμων Επενδύσεων δια της χορήγησης Δανείων ΤΑΑ σύμφωνα με τις διατάξεις της Επιχειρησιακής Συμφωνίας και τους ειδικότερους όρους της παρούσας:
  - (1) να προβαίνει σε καταρχήν έλεγχο επιλεξιμότητας κάθε υποβαλλόμενου στο Πιστωτικό Ίδρυμα Αιτήματος Χρηματοδότησης προκειμένου να αποκλείσει τα αιτήματα που προδήλως δεν πληρούν τα Κριτήρια Επιλεξιμότητας, με βάση τα σχετικώς προβλεπόμενα στην Επιχειρησιακή Συμφωνία, και ακολούθως να συμπράττει, στην έκταση που είναι αναγκαίο, για το διορισμό Αξιολογητή σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 196 παράγραφος 2 του Ν. 4820/2021, στο άρθρο 201 παράγραφος 2 του Ν. 4820/2021 και στην υπό στοιχεία 159337 ΕΞ 2021/13.12.2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών - ΦΕΚ Β’5886
  - (2) να προβαίνει σε πιστοληπτική αξιολόγηση για όσα Αιτήματα Χρηματοδότησης επαληθεύει καταρχήν την επιλεξιμότητά τους σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο Άρθρο 12.1. της παρούσας Πρόσκλησης,
  - (3) να προπαρασκευάζει, διοργανώνει, διαπραγματεύεται, καταρτίζει, ολοκληρώνει, θέτει σε ισχύ, διαχειρίζεται και παρακολουθεί την εκτέλεση

Συμβάσεων Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών και Εξασφαλιστικών Συμβάσεων Δανείων ΤΑΑ, και

- (4) να λαμβάνει όλα τα αναγκαία, πρόσφορα και προσήκοντα, εξώδικα και δικαστικά μέτρα (συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης) για την αποπληρωμή και είσπραξη των εκάστοτε οφειλόμενων ποσών από ή σε σχέση με τις Συμβάσεις Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών.
- 2.3. Για κάθε Επιλέξιμη Επένδυση που χρηματοδοτείται με Δάνειο ΤΑΑ με επιμέλεια και ενέργειές του, το Πιστωτικό Ίδρυμα υποχρεούται παράλληλα να χορηγεί ή να διασφαλίζει τη χορήγηση Δανείου Συγχρηματοδότησης προς τον αντίστοιχο Τελικό Αποδέκτη κατ' ελάχιστον με όρους σύμμετρης ικανοποίησης (pari passu) ως προς τις εξασφαλίσεις, αποπληρωμές και προπληρωμές.
- 2.4. Το Πιστωτικό Ίδρυμα δύναται, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, να χορηγεί και άλλα δάνεια και πιστώσεις προς Τελικούς Αποδέκτες για τη χρηματοδότηση των μη Επιλέξιμων Δαπανών μιας Επιλέξιμης Επένδυσης είτε με χωριστή πιστωτική σύμβαση είτε σωρευτικά με την ίδια Σύμβαση Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη ή / και με τη σύμβαση Δανείου Συγχρηματοδότησης καθώς και να συνάπτει συμβάσεις αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου (hedging agreements) που συνδέονται με όλες τις ανωτέρω πιστωτικές συμβάσεις. Σε κάθε περίπτωση το Πιστωτικό Ίδρυμα διασφαλίζει ότι η χρηματοδότηση των μη Επιλέξιμων Δαπανών είναι απολύτως διακριτή από τη χρηματοδότηση των Επιλέξιμων Δαπανών μιας Επιλέξιμης Επένδυσης.

Άρθρο 3: Ορισμοί

Για τις ανάγκες κατανόησης των διατάξεων της παρούσας Πρόσκλησης, οι παρακάτω όροι έχουν την ακόλουθη σημασία:

ΑΙΕ	Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης
Αίτημα Χρηματοδότησης	Το αίτημα χρηματοδότησης μέσω Δανείων ΤΑΑ που υποβάλλεται στο πλαίσιο της παρούσας Πρόσκλησης συνοδευόμενο από το προτεινόμενο Επενδυτικό Σχέδιο και όλα τα αναγκαία υποστηρικτικά έγγραφα που ορίζει το Πιστωτικό Ίδρυμα.
Ανεξάρτητος Αξιολογητής	Ο πιστοποιημένος ανεξάρτητος αξιολογητής στον οποίο ανατίθεται ο έλεγχος της επιλεξιμότητας των προτεινόμενων επενδυτικών σχεδίων σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην υπό στοιχεία 159337ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 5886) / 15.12.2021, καθώς και στην κατωτέρω, υπό το Άρθρο 4.15. της παρούσας Πρόσκλησης, οριζόμενη υπουργική απόφαση.
Αποκλειόμενες Δραστηριότητες	Οι δραστηριότητες που παρατίθενται στο Άρθρο 7 της παρούσας Πρόσκλησης και οι οποίες αποκλείονται της χρηματοδότησης μέσω των Δανείων ΤΑΑ.
Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης - Do No Significant Harm (DNSH)	Η αρχή της μη υποστήριξης ή της μη άσκησης οικονομικών δραστηριοτήτων που βλάπτουν σημαντικά οποιονδήποτε περιβαλλοντικό στόχο κατά την έννοια του άρθρου 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 και κατά τα οριζόμενα υπό 12.5. (B) στην παρούσα Πρόσκληση.

ΓΑΚ	Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός: Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17 ^{ης} Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (L 187/1), όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1315/2023 της Επιτροπής της 23 ^{ης} Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει. Σύνδεσμος για το κωδικοποιημένο κείμενο του Κανονισμού: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/651/2023-07-01 .
Δανειακή Σύμβαση	Η από 20/26.07.2021 δανειακή σύμβαση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ελληνικού Δημοσίου για τη χορήγηση δανειακής στήριξης στο Ελληνικό Δημόσιο μέχρι ποσού Ευρώ 12.727.538.920 σύμφωνα με τους όρους που διαλαμβάνονται στην εν λόγω σύμβαση. Η Δανειακή Σύμβαση κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του Ν. 4822/2021 (ΦΕΚ Α' 135/02.08.2021).
Δάνειο Συγχρηματοδότησης	Το δάνειο που χορηγείται στον Τελικό Αποδέκτη είτε εξ ολοκλήρου με ίδια κεφάλαια του Πιστωτικού Ιδρύματος είτε με τη συνεισφορά κεφαλαίων και από άλλα πιστωτικά ιδρύματα στο πλαίσιο κοινοπρακτικού δανείου που διασφαλίζει και διοργανώνει το Πιστωτικό Ίδρυμα για τη χρηματοδότηση κατ' ελάχιστον του τριάντα τοις εκατό (30%) του Επιλέξιμου Επενδυτικού Κόστους εκάστης Επιλέξιμης Επένδυσης.
Δάνειο ΤΑΑ	Το δάνειο με κεφάλαια ΤΑΑ που χορηγείται σε Τελικό Αποδέκτη από κοινού με το Δάνειο Συγχρηματοδότησης σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη. Το ύψος ενός τέτοιου δανείου υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3 της υπό στοιχεία 159335 ΕΞ 2021 ΦΕΚ Β' 5885 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών και σε ουδεμία περίπτωση δύναται να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) του Επιλέξιμου Επενδυτικού Κόστους εκάστης Επιλέξιμης Επένδυσης.
Εκτελεστική Απόφαση	Η εκτελεστική απόφαση 10152/21 Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με βάση την οποία εγκρίθηκε το ΕΣΑΑ.
Ενδιάμεσος Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός	Το Πιστωτικό Ίδρυμα το οποίο θα παρέχει διαμεσολαβητικές χρηματοπιστωτικές και λοιπές συναφείς υπηρεσίες κατά τη χρηματοδότηση Επιλέξιμων Επενδύσεων δια της χορήγησης Δανείων ΤΑΑ, σύμφωνα με την από 28.12.2021 Επιχειρησιακή Συμφωνία με το Ελληνικό Δημόσιο, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
Εξασφαλιστική Σύμβαση Δανείου ΤΑΑ	Κάθε σύμβαση που συνάπτεται με Τελικό Αποδέκτη ή τρίτο και έχει ως αντικείμενο την παροχή ή σύσταση εμπράγματης ασφάλειας ή άλλης μορφής εξασφάλισης για την αποπληρωμή οιασδήποτε απαίτησης υπό τα Δάνεια ΤΑΑ, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου, των τόκων και εξόδων.
Επιλέξιμες Δαπάνες	Οι δαπάνες που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση μίας Επιλέξιμης Επένδυσης και κρίνονται επιλέξιμες κατά τα οριζόμενα κατωτέρω, υπό το Άρθρο 8. της παρούσας Πρόσκλησης, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 της υπό στοιχεία 159335 ΕΞ 2021 ΦΕΚ Β' 5885 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών.

Επιλέξιμες Δράσεις	Νοούνται οι πέντε (5) θεματικοί άξονες-πυλώνες στους οποίους εμπίπτουν οι Επιλέξιμες Επενδύσεις κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 της υπό στοιχεία 159335 ΕΞ 2021 ΦΕΚ Β' 5885 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών και συγκεκριμένα (α) πράσινη μετάβαση, (β) ψηφιακός μετασχηματισμός, (γ) καινοτομία – έρευνα & ανάπτυξη, (δ) ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων και (ε) εξωστρέφεια.
Επιλέξιμο Επενδυτικό Κόστος	Το συνολικό κόστος υλοποίησης μίας Επιλέξιμης Επένδυσης που προκύπτει μετά την αφαίρεση τυχόν μη Επιλέξιμων Δαπανών.
Επιλέξιμο Επενδυτικό Σχέδιο ή Επιλέξιμη Επένδυση	Οποιοδήποτε Επενδυτικό Σχέδιο πρόκειται να υλοποιηθεί εντός της Ελληνικής επικράτειας και κρίνεται επιλέξιμο να λάβει χρηματοδότηση μέσω Δανείου ΤΑΑ.
ΕΣΑΑ	Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
Ίδια Συμμετοχή	Νοούνται τα κεφάλαια ή άλλα περιουσιακά στοιχεία που συνεισφέρει ο Τελικός Αποδέκτης για την υλοποίηση μιας Επιλέξιμης Επένδυσης και ανέρχονται κατ' ελάχιστον σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του Επιλέξιμου Επενδυτικού Κόστους αυτής. Η Ίδια Συμμετοχή δύναται να καλύπτεται με κεφάλαια από τα ίδια χρηματικά διαθέσιμα ή / και δάνεια μειωμένης εξοφλητικής προτεραιότητας που λαμβάνει ο Τελικός Αποδέκτης από τους μετόχους ή εταίρους ή άλλες εταιρείες συνδεδεμένες με τον Τελικό Αποδέκτη καθώς και με εισφορά σε είδος που συνδέεται ευθέως με την Επιλέξιμη Επένδυση, αποτιμάται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του Επιλέξιμου Επενδυτικού Κόστους. Η Ίδια Συμμετοχή δεν επιτρέπεται να καλυφθεί με δάνειο ή πίστωση του Πιστωτικού Ίδρυματος ή οποιασδήποτε εταιρείας συνδεδεμένης με αυτό κατά την έννοια του άρθρου 32 Ν.4308/2014 εφόσον το εν λόγω δάνειο ή πίστωση χορηγείται κατά την χρονική περίοδο που αρχεται ένα μήνα πριν από την υποβολή του Αιτήματος Χρηματοδότησης κατά τα οριζόμενα στον Όρο 4.1 της Επιχειρησιακής Συμφωνίας και λήγει δύο (2) ημερολογιακούς μήνες από την πρώτη εκταμίευση του Δανείου ΤΑΑ προς τον Τελικό Αποδέκτη. Ο τρόπος κάλυψης της Ίδιας Συμμετοχής μιας Επιλέξιμης Επένδυσης αξιολογείται κατά περίπτωση από το Πιστωτικό Ίδρυμα βάσει της πιστοδοτικής πολιτικής που ακολουθεί και για τις δικές του χορηγήσεις.
Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2472 της Επιτροπής	Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2472 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύνδεσμος για το κείμενο του Κανονισμού: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2472
Κριτήρια Επιλεξιμότητας	Τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις που εξετάζονται κατά τη διαδικασία ελέγχου του Άρθρου 12 της παρούσας Πρόσκλησης.

Παράρτημα Δικαιολογητικών Πρόσκλησης	Το Παράρτημα της παρούσας Πρόσκλησης, που περιλαμβάνει τα επιμέρους παραρτήματα με τα δικαιολογητικά (π.χ. υποδείγματα υπεύθυνων δηλώσεων, κ.α.) που συνοποβάλλονται με το Αίτημα Χρηματοδότησης.
Πιστωτικό Ίδρυμα	Η ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Πρόσκληση	Η παρούσα που αφορά την υποβολή αιτημάτων για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων μέσω του Πιστωτικού Ιδρύματος από κεφάλαια του ΤΑΑ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην από 28.12.2021 Επιχειρησιακή Συμφωνία που υπογράφηκε μεταξύ του Πιστωτικού Ιδρύματος και του Ελληνικού Δημοσίου, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
Προτεινόμενο Επενδυτικό Σχέδιο ή Επενδυτικό Σχέδιο	Νοείται το επιχειρηματικό πλάνο που υποβάλλει ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης μαζί με το Αίτημα Χρηματοδότησης, και το οποίο συμπεριλαμβάνει Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, Ισολογισμό και Κατάσταση Ταμειακών Ροών.
Σύμβαση Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη	Η πιστωτική σύμβαση για την χορήγηση σε έναν Τελικό Αποδέκτη Δανείου ΤΑΑ
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ)	Ο μηχανισμός που θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΜΑΑ με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών της πανδημίας COVID-19
Τελικός Αποδέκτης	Κάθε Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης ο οποίος: (i) δεν εμπίπτει σε μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 6 παράγραφος 1 (α) της υπό στοιχεία 120536ΕΞ2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με θέμα «Καθορισμός της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, των όρων και προϋποθέσεων της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, εξειδίκευση των κριτηρίων και του τρόπου ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ορισμός της διαδικασίας, των όρων και των κριτηρίων ανάθεσης σε αξιολογητές των επιλεξιμοτήτων των επενδυτικών σχεδίων», όπως ισχύει τροποποιηθείσα με την υπό στοιχεία 159337 ΕΞ 2021 ΦΕΚ Β' 5886 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Άρθρο 6.1. της παρούσας Πρόσκλησης), (ii) αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, εμπίπτει σε τουλάχιστον μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 6 παράγραφος 1 (γ) της υπό στοιχεία 159337 ΕΞ 2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών – ΦΕΚ Β' 5886 (Άρθρο 6.2. της παρούσας Πρόσκλησης) και (iii) έχει συνάψει Σύμβαση Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη.
Υπό στοιχεία 159335ΕΞ2021 (ΦΕΚ Β' 5885) απόφαση	Έχει την έννοια που της αποδίδεται στο Άρθρο 4.13 της παρούσας Πρόσκλησης.

του Υπουργού Αναπληρωτή Οικονομικών ή Υ.Α. για τα Κριτήρια Αξιολόγησης και Επιλεξιμότητας	
Υπό στοιχεία 159337ΕΞ2021 (ΦΕΚ Β΄ 5886) απόφαση του Υπουργού Αναπληρωτή Οικονομικών ή Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων	Έχει την έννοια που της αποδίδεται στο Άρθρο 4.14 της παρούσας Πρόσκλησης.
Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης	Νοείται η επιχείρηση που υποβάλλει Αίτημα Χρηματοδότησης.
InvestEU	Κανονισμός (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 30).

Άρθρο 4: Πλαίσιο του ΤΑΑ

Η παρούσα Πρόσκληση διέπεται από το ακόλουθο θεσμικό πλαίσιο:

- 4.1. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (L 57/17).
- 4.2. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ (L 352/1).
- 4.3. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (L 187/1) [Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός (ΓΑΚ)], ως εκάστοτε ισχύει και ιδίως τα άρθρα 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 25α, 26, 27 έως και 36, 36α, 36β, 38, 38α, 39, 41, 45 έως και 49, 52, 52α, 52β, 53 έως και 56, 56α, 56β και 56γ του Κανονισμού.
- 4.4. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 1315/2023 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, και του κανονισμού (ΕΕ) 2473/2022 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης.

- 4.5. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2472 της 14ης Δεκεμβρίου 2022 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αγροτικός Απαλλακτικός Κανονισμός), ως εκάστοτε ισχύει και ιδίως τα άρθρα 14, 17, 20, 21 και 24.
- 4.6. Τον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 2018 σχετικά με τους γενικούς δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (L 193/1).
- 4.7. Την υπ' αριθμόν 10152/21 Εκτελεστική Απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, με την οποία εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την Ελλάδα.
- 4.8. Τη Δανειακή Σύμβαση όπως κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του Ν. 4822/2021 (ΦΕΚ Α' 135/02.08.2021).
- 4.9. Τον Ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 207/27.10.2021) και ειδικότερα τα άρθρα 270-281 αυτού, όπως αυτά ισχύουν.
- 4.10. Τον Ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (ΦΕΚ Α' 130/23.07.2021) και ειδικότερα τα άρθρα 194-199 αυτού, όπως αυτά ισχύουν.
- 4.11. Τον Ν. 4822/2021 «Κύρωση της Σύμβασης Χρηματοδότησης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Δανειακής Σύμβασης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Παραρτημάτων τους και άλλες διατάξεις για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (ΦΕΚ Α' 135/02.08.2021), όπως ισχύει.
- 4.12. Την υπό στοιχεία 119126ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (ΦΕΚ Β' 4498/29.09.2021), όπως εκάστοτε ισχύει.
- 4.13. Την υπό στοιχεία 120535ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Κριτήρια αξιολόγησης της επιλεξιμότητας των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδοτούνται με δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (ΦΕΚ Β' 4521/30.09.2021), όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία 159335ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 5885/15.12.2021) και εκάστοτε ισχύει (εφεξής «Υ.Α. για τα Κριτήρια Αξιολόγησης και Επιλεξιμότητας»).
- 4.14. Την υπό στοιχεία 120536ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Καθορισμός της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, των όρων και προϋποθέσεων της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, εξειδίκευση των κριτηρίων και του τρόπου ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ορισμός της διαδικασίας, των όρων και των κριτηρίων ανάθεσης σε αξιολογητές των επιλεξιμοτήτων των επενδυτικών σχεδίων» (ΦΕΚ Β' 4522/30.09.2021) όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία

159337ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 5886/15.12.2021) και εκάστοτε ισχύει (εφεξής «Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων»).

- 4.15. Την με αριθμό πρωτοκόλλου 439/30.09.2021 (ΑΔΑ: ΡΘΗ1 Η-ΓΦΙ) ανοικτή πρόσκληση προς πιστωτικά ιδρύματα και ιδίως το Παράρτημα IV αυτής όπου διαλαμβάνονται οι κύριοι όροι της Επιχειρησιακής Συμφωνίας.
- 4.16. Την Επιχειρησιακή Συμφωνία, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- 4.17. Την υπό στοιχεία 168312ΕΞ2021 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Έγκριση Δημόσιας Πρόσκλησης για τη δημιουργία καταλόγου αξιολογητών, οι οποίοι συνεργάζονται με τα πιστωτικά ιδρύματα και τους φορείς των επενδυτικών σχεδίων στο πλαίσιο της αξιολόγησης των επιλεξιμοτήτων των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται για χρηματοδότηση από τα δανειακά κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (ΑΔΑ: 9Ζ90Η-ΚΟΝ).
- 4.18. Την υπό στοιχεία 171713ΕΞ2024 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών αναφορικά με την «Παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει των άρθρων 14 και 17 του ΓΑΚ 651/2014» (Υπερσύνδεσμος για το κείμενο της ανωτέρω απόφασης: [ΑΔΑ ΡΥΡΣΗ-01Ξ](#)), όπως συμπληρώθηκε με την υπό στοιχεία 49864ΕΞ2025/21.03.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και όπως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρο 5: Γενικοί Όροι Πρόσκλησης

- 5.1. Η παρούσα Πρόσκληση αποτελείται από τα Άρθρα 1 έως και 13 και από τα Παραρτήματα τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα αυτής.
- 5.2. Η παρούσα αποτελεί ανοικτή Πρόσκληση για την υποβολή αιτημάτων Χρηματοδότησης μέσω Δανείων ΤΑΑ.
- 5.3. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα Πρόσκληση και στα Παραρτήματά της έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους ενδιαφερόμενους φορείς να σχηματίσουν άποψη περί της διαδικασίας χρηματοδότησης από το Πιστωτικό ίδρυμα Επιλέξιμων Επενδυτικών Σχεδίων μέσω παροχής δανείων από το ΤΑΑ, οι οποίοι όμως οφείλουν να διενεργήσουν με δική τους αποκλειστική ευθύνη, έρευνα και ανάλυση των πραγματικών και νομικών στοιχείων που αφορούν στο αντικείμενο της παρούσας Πρόσκλησης.
- 5.4. Όλοι οι όροι της παρούσας Πρόσκλησης και των Παραρτημάτων αυτής καθώς και οι όροι που θα αναρτώνται από το Πιστωτικό Ίδρυμα στην ιστοσελίδα www.eurobank.gr προς διευκρίνιση και συμπλήρωση της παρούσας Πρόσκλησης, είναι υποχρεωτικοί για όσους συμμετέχουν στη διαδικασία της παρούσας, η δε συμμετοχή σε αυτή συνεπάγεται την πλήρη και ανεπιφύλακτη αποδοχή του συνόλου των όρων της παρούσας Πρόσκλησης και των Παραρτημάτων αυτής.
- 5.5. Οι ενδιαφερόμενοι συμμετέχουν στη διαδικασία της παρούσας Πρόσκλησης με αποκλειστική τους ευθύνη και δεν έχουν δικαίωμα αποζημίωσης ή απόδοσης οποιουδήποτε είδους δαπανών, οι οποίες συνδέονται με την εκ μέρους τους

συμμετοχή ή την υποβολή φακέλου πρότασης. Ομοίως, οι ενδιαφερόμενοι δεν έχουν δικαίωμα αποζημίωσης ή απόδοσης οποιουδήποτε είδους δαπανών εάν το Πιστωτικό Ίδρυμα δεν αποδεχτεί το Αίτημα Χρηματοδότησης.

- 5.6. Η παρούσα Πρόσκληση διέπεται από το ελληνικό δίκαιο και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί Διαρθρωτικών Ταμείων, πλαίσιο λειτουργίας χρηματοδότησης, τήρηση κανόνων διαδρομής ελέγχου κ.λπ.).
- 5.7. Το Πιστωτικό Ίδρυμα δύναται, κατά την εύλογη κρίση του (π.χ. αναλόγως των μεταβολών του πλαισίου που διέπει την υλοποίηση επενδύσεων με κεφάλαια του ΤΑΑ, κ.λπ.), να τροποποιεί τα στοιχεία και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα Πρόσκληση ή / και σε οποιοδήποτε από τα Παραρτήματα αυτής, να ζητά πρόσθετα δικαιολογητικά και στοιχεία, κ.α. Σε κάθε περίπτωση, παράλληλα με τους όρους της παρούσας Πρόσκλησης ισχύουν και όλες οι σχετικές εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες (ενδεικτικά: πιστοδοτική πολιτική) που το Πιστωτικό Ίδρυμα εφαρμόζει κατά την εξέταση αιτημάτων χορήγησης επιχειρηματικών δανείων.
- 5.8. Η παρούσα Πρόσκληση δεν συνιστά σε καμία περίπτωση πρόταση για σύναψη σύμβασης χρηματοδότησης.
- 5.9. Ο Τελικός Αποδέκτης υποχρεούται να λαμβάνει κατάλληλα μέτρα ενημέρωσης και δημοσιότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού ΜΑΑ και του Κανονισμού (ΕΕ, Ευρατομ) 2018/1046 προκειμένου να προβάλλεται επαρκώς και προσηκόντως το γεγονός της υλοποίησης της Επιλέξιμης Επένδυσης με Κεφάλαια ΤΑΑ.

Ειδικότερα, υποχρεούται να:

1. εμφανίζει το έμβλημα της Ένωσης και τη σχετική δήλωση χρηματοδότησης με την ένδειξη «Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU» και το λογότυπο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» στις ενέργειες επικοινωνίας, πληροφόρησης και προβολής που υλοποιεί σε οποιαδήποτε μορφή (έντυπη, οπτικοακουστική, ηλεκτρονική) και σε όλο το επικοινωνιακό και πληροφοριακό υλικό (έντυπο, οπτικοακουστικό, διαδικτυακό κλπ.) που παράγει σχετικά με το έργο ή την Επιλέξιμη Δράση και προορίζεται για οποιοδήποτε μέσο. Επιπλέον, σε ενέργειες που περιλαμβάνουν συγγραφή κειμένου όπως δελτία τύπου, οδηγό δράσεων, έντυπα, πέραν της εμφάνισης των εμβλημάτων γίνεται και λεκτική αναφορά της χρηματοδότησης εντός του κειμένου. Για τα σχετικά υποδείγματα εφαρμογής της σήμανσης ο Τελικός Αποδέκτης ακολουθεί τα οριζόμενα στο Παράρτημα του Οδηγού Επικοινωνίας Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0 που έχει συντάξει η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (διαθέσιμος στο διαδικτυακό τόπο <https://greece20.gov.gr/epikoinwnia-dimosiotita/>)
2. παρέχει στον επίσημο επαγγελματικό διαδικτυακό τόπο του, εάν υπάρχει, στους επαγγελματικούς λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εάν υπάρχουν, σύντομη περιγραφή της/των δράσης/ων και έργου/ων που υλοποιεί, που επισημαίνει τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
3. Για έργο ή δράση που αφορά σε φυσική επένδυση όπως υποδομή ή/και προμήθεια εξοπλισμού και το συνολικό κόστος της υπερβαίνει τις 500.000€,

αναρτά πλάκα ή πινακίδα, από ανθεκτικό υλικό, ευδιάκριτη στο κοινό όταν ξεκινήσει η φυσική υλοποίηση της δράσης/έργου ή όταν εγκατασταθεί ο εξοπλισμός που έχει αγοραστεί. Η πλάκα /πινακίδα περιλαμβάνει το έμβλημα της Ένωσης με τη δήλωση «Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU» και το λογότυπο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0». Για τα σχετικά υποδείγματα εφαρμογής της σήμανσης ο Τελικός Αποδέκτης ακολουθεί τα οριζόμενα στο Παράρτημα του Οδηγού Επικοινωνίας Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0 που έχει συντάξει η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (διαθέσιμος στο διαδικτυακό τόπο <https://greece20.gov.gr/epikoinwnia-dimosiotita/>).

4. Εφόσον το συνολικό κόστος της Επιλέξιμης Επένδυσης υπερβεί τα 10.000.000 EUR, υλοποιεί μια σημαντική επικοινωνιακή ενέργεια (ενδεικτικά: καμπάνια, εκδήλωση), μετά από συντονισμό με την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης και, όταν κρίνεται σκόπιμο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Άρθρο 6: Επιλέξιμοι φορείς

- 6.1. Για να είναι επιλέξιμος, ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης δεν πρέπει να αποτελεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 της υπό στοιχεία 159337 ΕΞ 2021/13.12.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών – ΦΕΚ Β' 5886 (η οποία υπερισχύει σε περίπτωση διαφοροποίησης των ακολούθως αναφερομένων στην παρούσα με το περιεχόμενό της υπουργικής απόφασης):

(α) πρόσωπο που έχει την καταστατική ή πραγματική έδρα του ή έχει εγκατάσταση σε χώρες που περιλαμβάνονται στον εκάστοτε ισχύοντα ενωσιακό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών δικαιοδοσίας [Παράρτημα Ι των Συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τον αναθεωρημένο ενωσιακό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας (2021/C 66/10)],

(β) πρόσωπο που έχει την καταστατική ή πραγματική έδρα του ή έχει εγκατάσταση σε χώρες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2016/1675 (L 254), όπως εκάστοτε ισχύει,

(γ) πρόσωπο που έχει την καταστατική ή πραγματική έδρα του ή έχει εγκατάσταση σε κράτος που βαθμολογήθηκε ως «μερικώς συμμορφούμενο», «προσωρινά μερικώς συμμορφούμενο» ή «μη- συμμορφούμενο» από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και το Παγκόσμιο φόρουμ αυτού για τη Διαφάνεια και την Ανταλλαγή Πληροφοριών για Φορολογικούς Σκοπούς με βάση το διεθνές πρότυπο για την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, όπως εκάστοτε ισχύει,

(δ) πρόσωπο που έχει την καταστατική ή πραγματική έδρα του ή έχει εγκατάσταση σε κράτος που περιλαμβάνεται στη «Δημόσια Δήλωση» (Public Statement) της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - FATF) όπως εκάστοτε ισχύει δηλ. χώρες ή δικαιοδοσίες με τόσο σοβαρές στρατηγικές ελλείψεις όπου η FATF καλεί τα μέλη και τα μη μέλη της να

εφαρμόσουν αντίμετρα ή για το οποίο η FATF καλεί τα μέλη της να εφαρμόσουν ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας και

(ε) πρόσωπο που έχει την καταστατική ή πραγματική έδρα του ή έχει εγκατάσταση σε κράτος που περιλαμβάνεται στη δήλωση «Improving Global AML / CFT Compliance: On Going Process», όπως εκάστοτε ισχύει (δηλ. κράτος ή δικαιοδοσία με στρατηγικές αδυναμίες στα μέτρα τους για την πρόληψη ξεπλύματος χρήματος και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML / CFT) αλλά τα οποία έχουν δεσμευτεί σε ανάπτυξη σχεδίου δράσης με την FATF).

6.2. Σε περίπτωση νομικού προσώπου, πέραν των (αρνητικών) προϋποθέσεων του άρθρου 6.1., ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης πρέπει να εμπίπτει και σε μία τουλάχιστον από τις εξής περιπτώσεις:

(α) να αποτελεί ιδιωτική επιχείρηση ή

(β) να αποτελεί επιχείρηση στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας, η κρατική συμμετοχή είναι μικρότερη ή ίση του πενήντα τοις εκατό (50%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου ή

(γ) να αποτελεί επιχείρηση, η οποία ανεξαρτήτως του ποσοστού κρατικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιό της, έχει στην κυριότητά της ή/και διαχειρίζεται δίκτυα ενέργειας, που αποτελούν φυσικό μονοπώλιο.

Άρθρο 7: Επιλεξιμότητα Επενδυτικού Σχεδίου

7.1. Το Επενδυτικό Σχέδιο αξιολογείται ως προς τις Επιλέξιμες Δράσεις, με βάση τον κατάλογο Αποκλειόμενων Δραστηριοτήτων και τις Επιλέξιμες Επενδυτικές Δαπάνες σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 159335 ΕΞ 2021 (ΦΕΚ Β' 5885/15.12.2021), η οποία υπερισχύει σε περίπτωση διαφοροποίησης των ακολούθως αναφερομένων στην παρούσα με το περιεχόμενό της υπουργικής απόφασης).

Αποκλείονται της χρηματοδότησης μέσω των δανείων του ΤΑΑ οι εξής:

- (1) Δραστηριότητες που απαγορεύονται από την κείμενη εθνική νομοθεσία.
- (2) Δραστηριότητες που περιορίζουν τα ατομικά δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες ή παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- (3) Στον τομέα των αμυντικών δραστηριοτήτων, η χρήση, ανάπτυξη ή παραγωγή προϊόντων και τεχνολογιών που απαγορεύονται από το ισχύον διεθνές δίκαιο.
- (4) Προϊόντα και δραστηριότητες που συνδέονται με τον καπνό (παραγωγή, διανομή, μεταποίηση και εμπόριο).
- (5) Δραστηριότητες που εξαιρούνται από τη χρηματοδότηση σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του κανονισμού Horizon Europe.
- (6) Τυχερά παιχνίδια (δραστηριότητες παραγωγής, κατασκευής, διανομής, μεταποίησης, εμπορίου ή λογισμικού).
- (7) Εμπόριο του σεξ και συναφείς υποδομές, υπηρεσίες και μέσα.

- (8) Δραστηριότητες που αφορούν ζώντα ζώα για πειραματικούς και επιστημονικούς σκοπούς, εφόσον δεν υπάρχει εγγύηση για τη συμμόρφωση με την σχετική Ευρωπαϊκή Σύμβαση.
- (9) Δραστηριότητα ανάπτυξης ακινήτων, ωστόσο, οι δραστηριότητες στον τομέα των ακινήτων που σχετίζονται με τους στόχους του ΤΑΑ και εντάσσονται σε έναν εκ των πέντε πυλώνων του δανειακού προγράμματος του ΤΑΑ, είναι επιλέξιμες.
- (10) Χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν σε εκποίηση περιουσιακών στοιχείων καθώς και δραστηριότητες τραπεζικών ιδρυμάτων και συνδεδεμένων με αυτά επιχειρήσεων που ασκούν χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η χρηματοδότηση μέσω δανείων του ΤΑΑ συνδεδεμένων επιχειρήσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν ασκούν χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες και ότι οι σχετικές πιστοδοτικές συμβάσεις συνάπτονται με τρίτο τραπεζικό ίδρυμα, διαφορετικό από εκείνο με το οποίο οι επιχειρήσεις είναι συνδεδεμένες. Για τις ανάγκες της παρούσας, συνδεδεμένες επιχειρήσεις νοούνται οι οικονομικές οντότητες επί των οποίων το τραπεζικό ίδρυμα ασκεί είτε έλεγχο, είτε από κοινού έλεγχο, είτε σημαντική επιρροή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) με αρ. 10 [Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις] και 11 [Σχήματα υπό Κοινό έλεγχο] και το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) 28 [Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες].
- (11) Παροπλισμός, λειτουργία, προσαρμογή ή κατασκευή πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.
- (12) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τα ορυκτά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένης της μεταγενέστερης χρήσης. Εξαιρούνται τα έργα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και / ή θερμότητας, καθώς και των σχετικών υποδομών μεταφοράς και διανομής, με χρήση φυσικού αερίου, τα οποία πληρούν τους όρους που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ της τεχνικής καθοδήγησης σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (2021/C 58/01).
- (13) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ (ΣΕΔΕ) για την επίτευξη των προβλεπόμενων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που δεν είναι χαμηλότερες από τους σχετικούς δείκτες αναφοράς που ορίζονται στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2021/447 της Επιτροπής. Στην περίπτωση όπου η υποστηριζόμενη δραστηριότητα επιτυγχάνει προβλεπόμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που δεν είναι σημαντικά χαμηλότερες από τους σχετικούς δείκτες αναφοράς, θα πρέπει να παρέχεται εξήγηση των λόγων για τους οποίους αυτό δεν είναι εφικτό. Δείκτες αναφοράς είναι αυτοί που καθορίζονται για τη δωρεάν κατανομή όσον αφορά δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, όπως ορίζονται στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2021/447 της Επιτροπής.
- (14) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με χώρους υγειονομικής ταφής αποβλήτων, αποτεφρωτήρες και μονάδες μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας. Η εξαίρεση αυτή δεν ισχύει για επενδύσεις σε

μονάδες που ασχολούνται αποκλειστικά με την επεξεργασία μη ανακυκλώσιμων επικίνδυνων αποβλήτων, και σε υφιστάμενες μονάδες, όταν οι επενδύσεις αυτές αποσκοπούν στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, στην δέσμευση των καυσαερίων για αποθήκευση ή χρήση ή στην ανάκτηση υλικών από την αποτέφρωση τέφρας, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω δράσεις δεν οδηγούν σε αύξηση της ικανότητας επεξεργασίας αποβλήτων των μονάδων ή σε παράταση της διάρκειας ζωής των μονάδων. Για τον σκοπό αυτόν παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία σε επίπεδο μονάδας.

- (15) Δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία όπου η μακροπρόθεσμη διάθεση αποβλήτων μπορεί να βλάψει το περιβάλλον. Η εξαίρεση αυτή δεν ισχύει για επενδύσεις σε υφιστάμενες μονάδες μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, όταν οι επενδύσεις αυτές αποσκοπούν στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης ή στην μετασκευή για εργασίες ανακύκλωσης διαχωρισμένων αποβλήτων σε βιοαπόβλητα λιπασματοποίησης και αναερόβιας αποδόμησης βιολογικών αποβλήτων, υπό την προϋπόθεση ότι οι δράσεις αυτές δεν οδηγούν σε αύξηση της ικανότητας επεξεργασίας αποβλήτων των μονάδων ή σε παράταση της διάρκειας ζωής των μονάδων. Για τον σκοπό αυτόν παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία σε επίπεδο μονάδας.

Άρθρο 8: Επιλέξιμες Δαπάνες

- 8.1. Οι Επιλέξιμες Δαπάνες που δύναται να περιλαμβάνονται στα επενδυτικά σχέδια των Δανείων ΤΑΑ είναι δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την ημερομηνία υποβολής Αιτήματος Χρηματοδότησης, οι οποίες πραγματοποιούνται εντός της ελληνικής επικράτειας και περιλαμβάνουν, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 159335 ΕΞ 2021 (ΦΕΚ Β' 5885/15.12.2021), η οποία υπερισχύει σε περίπτωση διαφοροποίησης των ακολούθως αναφερομένων στην παρούσα με το περιεχόμενο της υπουργικής απόφασης):

- (α) Γήπεδα αγορά, Γήπεδα χρήση (αποσβέσεις/μισθώσεις), Διαμόρφωση γηπέδων
- (β) Κτήρια αγορά / κατασκευή, Κτήρια χρήση (αποσβέσεις/μισθώσεις)
- (γ) Εξοπλισμός αγορά / κατασκευή, Εξοπλισμός χρήση (αποσβέσεις/μισθώσεις)
- (δ) Μεταφορικά μέσα αγορά, Μεταφορικά μέσα χρήση (αποσβέσεις/μισθώσεις)
- (ε) Άυλα αγορά / κατασκευή, Άυλα χρήση (αποσβέσεις/συνδρομές)
- (στ) Μισθοδοσία συνδεδεμένη με το Επενδυτικό Σχέδιο (όπως προβλέπεται από τον ΓΑΚ)
- (ζ) Μετακινήσεις / εξοδολόγια
- (η) Υπηρεσίες τρίτων
- (θ) Αναλώσιμα
- (ι) Λειτουργικά (επικοινωνία, ενέργεια, συντήρηση, μισθώματα, έξοδα διοίκησης, ασφάλιση κλπ.)
- (ια) Κόστος κεφαλαίων
- (ιβ) Κεφάλαιο κίνησης (δαπάνες λειτουργίας, δαπάνες σχετικές με το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης, ΦΠΑ, κλπ.)
- (ιγ) Δαπάνες προώθησης και επικοινωνίας (Marketing)

- 8.2. Σημειώνεται ότι:

- (1) Η αγορά γηπέδου είναι επιλέξιμη εφόσον είναι συνυφασμένη με το Επενδυτικό Σχέδιο και δεν ξεπερνά το 30% των Επιλέξιμων Δαπανών του Επενδυτικού Σχεδίου.
- (2) Το άθροισμα του κεφαλαίου κίνησης και των δαπανών προώθησης και επικοινωνίας δεν μπορούν να ξεπερνούν το 30% των Επιλέξιμων Δαπανών του Επενδυτικού Σχεδίου.
- (3) Σε κάθε περίπτωση, το Πιστωτικό Ίδρυμα δύναται να χορηγεί πρόσθετα δάνεια, καθ' υπέρβαση του ποσοστού του Δανείου Συγχρηματοδότησης, προκειμένου να καλύψουν μη Επιλέξιμες Δαπάνες του Επενδυτικού Σχεδίου.

Άρθρο 9: Προθεσμία συνομολόγησης Δανείων ΤΑΑ

- 9.1. Η συνομολόγηση των Δανείων ΤΑΑ για την υλοποίηση των Επιλέξιμων Επενδυτικών Σχεδίων θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως τις 30 Ιουνίου 2026, σύμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση, ενώ σε κάθε περίπτωση αυτή τελεί υπό την αίρεση της διαθεσιμότητας των κεφαλαίων του ΤΑΑ, βάσει της σχετικής Υπουργικής Απόφασης 159337 ΕΞ 2021 (ΦΕΚ Β' 5886/15.12.2021), όπως ισχύει.

Άρθρο 10: Χρηματοδότηση (νομική μορφή και ειδικότερα χαρακτηριστικά των Δανείων ΤΑΑ)

10.1. Νομική Μορφή

- 10.1.1. Τα Δάνεια ΤΑΑ δύνανται, κατά την κρίση του Πιστωτικού Ιδρύματος, να χορηγούνται υπό οποιαδήποτε συμβατική ή άλλη νομική μορφή προβλέπεται στο νόμο, περιλαμβανομένου και του κοινού ομολογιακού δανείου των άρθρων 59-73 του ν. 4548/2018 σε συνδυασμό με το άρθρο 14 του ν. 3156/2003.
- 10.1.2. Για όσα Δάνεια ΤΑΑ χορηγούνται ως ομολογιακά δάνεια, το Πιστωτικό Ίδρυμα διορίζεται ως εκπρόσωπος των ομολογιούχων (κατά την έννοια του άρθρου 64 ν.4548/2018) και δεκτικός καταβολών. Οι ομολογίες που εκδίδει ο Τελικός Αποδέκτης καλύπτονται και αναλαμβάνονται από το Ελληνικό Δημόσιο και φυλάσσονται για λογαριασμό του από το Πιστωτικό Ίδρυμα. Προς τούτο το Ελληνικό Δημόσιο θα παράσχει νομίμως στο Πιστωτικό Ίδρυμα την ανέκκλητη εντολή και πληρεξουσιότητα να συνάπτει επ' ονόματι και για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου, ως ομολογιούχου δανειστή, όλες τις συμβάσεις που αφορούν την έκδοση, διοργάνωση και χορήγηση Δανείων ΤΑΑ υπό μορφή ομολογιακών δανείων.
- 10.1.3. Για όσα Δάνεια ΤΑΑ χορηγούνται ως απλά (μη ομολογιακά) διμερή ή κοινοπρακτικά δάνεια τακτής λήξης ή άλλης συναφούς συμβατικής μορφής, το Πιστωτικό Ίδρυμα συνάπτει τις Συμβάσεις Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών στο όνομά του αλλά για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου (σχέση έμμεσης αντιπροσώπευσης). Προς τούτο το Ελληνικό Δημόσιο θα παράσχει νομίμως στο Πιστωτικό Ίδρυμα την ανέκκλητη εντολή και πληρεξουσιότητα να συνάπτει επ' ονόματι του ίδιου του Πιστωτικού Ιδρύματος αλλά για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου, όλες τις

συμβάσεις που αφορούν την διοργάνωση και χορήγηση Δανείων ΤΑΑ υπό μορφή απλών (μη ομολογιακών) δανείων.

- 10.1.4. Τα ποσά των Δανείων ΤΑΑ που χορηγούνται ως κοινοπρακτικά δάνεια από το Πιστωτικό Ίδρυμα και άλλα πιστωτικά ιδρύματα που επελέγησαν σύμφωνα με την πρόσκληση που αναφέρεται ανωτέρω υπό το Άρθρο 1.5. της παρούσας Πρόσκλησης, επιμερίζονται αναλογικά (pro rata) μεταξύ των συμμετεχόντων πιστωτικών ιδρυμάτων κατά τον λόγο συμμετοχής τους στο κοινοπρακτικό σχήμα (συνυπολογιζομένης και της συμμετοχής τους στα αντίστοιχα Δάνεια Συγχρηματοδότησης). Το Πιστωτικό Ίδρυμα που θα διοριστεί διοργανωτής και διαχειριστής ενός τέτοιου κοινοπρακτικού σχήματος συντονίζει τη διαδικασία ελέγχου επιλεξιμότητας και πιστοληπτικής αξιολόγησης του Άρθρου 12 της παρούσας Πρόσκλησης.
- 10.1.5. Το Δάνειο ΤΑΑ και το Δάνειο Συγχρηματοδότησης δύνανται να χορηγούνται στον Τελικό Αποδέκτη βάσει κοινών ή διακριτών συμβάσεων κατά την κρίση του Πιστωτικού Ιδρύματος. Σε κάθε περίπτωση, οι εξασφαλίσεις που θα δίδονται από τον Τελικό Αποδέκτη ή τρίτο θα είναι ίδιες και θα εξασφαλίζουν κατ' ελάχιστον σύμμετρα (pari passu) τις απαιτήσεις από αμφότερες τις αντίστοιχες συμβάσεις καθώς και τυχόν παρεπόμενες αυτών συμβάσεις.

10.2. Ειδικότερα χαρακτηριστικά Δανείων ΤΑΑ

10.2.1. Σκοπός Δανείων ΤΑΑ

- 10.2.1.1. Αποκλειστικός σκοπός της Σύμβασης Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη είναι η υλοποίηση Επιλέξιμης Επένδυσης μέσω της χρηματοδότησης μέρους των Επιλέξιμων Δαπανών με κεφάλαια του ΤΑΑ. Προς αποφυγή κάθε αμφιβολίας, διευκρινίζεται ότι δεν επιτρέπεται η χρήση των κεφαλαίων ΤΑΑ για τη χρηματοδότηση των μη Επιλέξιμων Δαπανών μιας Επιλέξιμης Επένδυσης. Δεν επιτρέπεται η χρήση των Δανείων ΤΑΑ για την αναχρηματοδότηση χορηγηθέντων δανείων ή πιστώσεων. Επιτρέπεται η χρήση των Δανείων ΤΑΑ για την αναχρηματοδότηση δανείων προσωρινής χρηματοδότησης ('bridge loans') που χορηγήθηκαν από το Πιστωτικό Ίδρυμα προς κάλυψη Επιλέξιμων Δαπανών μιας Επιλέξιμης Επένδυσης εφόσον
- (i) πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 7 του άρθρου 6 της Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων και συγκεκριμένα
    - α) το δάνειο διασύνδεσης έχει συναφθεί μετά την υποβολή της αίτησης για τη χορήγηση του Δανείου ΤΑΑ και β) η επένδυση έχει ελεγχθεί και κριθεί ως επιλέξιμη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων και
  - (ii) η αναχρηματοδότηση των δανείων αυτών γίνει pari passu και με το Δάνειο Συγχρηματοδότησης.

10.2.2. Επιτόκιο Δανείων ΤΑΑ

Το επιτόκιο των Δανείων ΤΑΑ καθορίζεται με υπουργική απόφαση εκδιδόμενη κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου τέταρτου του ν. 4822/2021. Για κάθε Δάνειο ΤΑΑ εφαρμόζεται το επιτόκιο που ορίζεται στην εν λόγω υπουργική απόφαση, όπως ισχύει κατά τον χρόνο υπογραφής της οικείας Σύμβασης Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη και επιβεβαιώνεται από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή κατόπιν σχετικού αιτήματος του Πιστωτικού Ιδρύματος. Εάν ο Ανεξάρτητος Αξιολογητής διαπιστώσει ότι έχει επέλθει μεταβολή σε σχέση με όσα είχε αποφανθεί προς τούτο στην οικεία έκθεση του σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 12 της παρούσας Πρόσκλησης, προβαίνει εκ νέου σε έλεγχο συμβατότητας του εφαρμοστέου επιτοκίου για το συγκεκριμένο Δάνειο ΤΑΑ με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και επικαιροποιεί αντιστοίχως την έκθεσή του. Διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση που συντρέχει σώρευση κρατικών ενισχύσεων για Επιλέξιμη Επένδυση, εφαρμόζονται τα οριζόμενα στο άρθρο 198 ν. 4820/2021. Ειδικότερα, στην περίπτωση που η Επιλέξιμη Επένδυση υπαχθεί, πέραν του αιτούμενου καθεστώτος απ' τον Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης στο πλαίσιο του Δανείου ΤΑΑ, και σε άλλο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων, πριν ή μετά την έγκριση του Αιτήματος Χρηματοδότησης, εφαρμόζονται ως προς τα ζητήματα σώρευσης ενισχύσεων τα προβλεπόμενα στο άρθρο 198 ν.4820/2021. Ειδικά όσον αφορά στις ίδιες Επιλέξιμες Δαπάνες της Επιλέξιμης Επένδυσης, επιτρέπεται η παράλληλη χρηματοδότησή τους, μόνο δυνάμει εθνικών προγραμμάτων και μέσων.

Σύμφωνα με τα αρ. 8 παρ.3 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1315/2023 της Επιτροπής της 23^{ης} Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει, οι ενισχύσεις με προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες που απαλλάσσονται βάσει του εν λόγω κανονισμού μπορούν να σωρευθούν: α) με οποιεσδήποτε άλλες κρατικές ενισχύσεις, εφόσον τα εν λόγω μέτρα αφορούν διαφορετικές προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες· β) με οποιεσδήποτε άλλες κρατικές ενισχύσεις, όσον αφορά τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, μόνον αν η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης έντασης ή του υψηλότερου ποσού ενίσχυσης που εφαρμόζονται στην ενίσχυση αυτή δυνάμει του ανωτέρω κανονισμού. Ομοίως, σύμφωνα με το αρ. 5 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831, απαγορεύεται η σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή με κρατικές ενισχύσεις για το ίδιο μέτρο χρηματοδότησης υψηλού κινδύνου, αν η σώρευση αυτή οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης σχετικής έντασης ενίσχυσης ή του ποσού ενίσχυσης που έχει καθοριστεί με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η κατά τα ανωτέρω δυνατότητα σώρευσης ισχύει υπό την προϋπόθεση συμμόρφωσης με όλες τις κατά περίπτωση εφαρμοστέες σχετικές

προϋποθέσεις. Συνεπώς, η σώρευση για ίδιες επιλέξιμες δαπάνες επιτρέπεται μόνο αν δεν οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης σχετικής έντασης ενίσχυσης ή του ποσού ενίσχυσης που έχει καθοριστεί με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή, τηρουμένων όλων των σχετικών κατά περίπτωση προϋποθέσεων.

Προς αποφυγή κάθε αμφιβολίας, συμφωνείται ρητά και διευκρινίζεται ότι το επιτόκιο των Δανείων Συγχρηματοδότησης καθορίζεται με βάση τις κρατούσες στην αγορά συνθήκες και δύναται να είναι σταθερό ή κυμαινόμενο.

10.2.3. Εκταμίευση Δανείων ΤΑΑ

10.2.3.1. Υπό την επιφύλαξη της αμέσως επόμενης παραγράφου, οι εκταμιεύσεις των Δανείων ΤΑΑ προς τους Τελικούς Αποδέκτες δύναται να διενεργούνται εφάπαξ ή τμηματικά κατ' εφαρμογή των προϋποθέσεων εκταμίευσης που θα ορισθούν στις οικείες Συμβάσεις Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών.

10.2.3.2. Δεν επιτρέπεται οιαδήποτε εκταμίευση των Δανείων ΤΑΑ προς τους Τελικούς Αποδέκτες αν το Πιστωτικό Ίδρυμα δεν διασφαλίσει (α) την χορήγηση του Δανείου Συγχρηματοδότησης και (β) την άμεση διαθεσιμότητα της ίδιας Συμμετοχής στο σύνολό της.

10.2.4. Διάρκεια Δανείων ΤΑΑ

Η διάρκεια του Δανείου ΤΑΑ καθορίζεται από το Πιστωτικό Ίδρυμα σύμφωνα με την ισχύουσα πιστοδοτική πολιτική του και σε κάθε περίπτωση δεν θα είναι μικρότερη των τριών (3) ετών και μεγαλύτερη των δεκαπέντε (15) ετών, εκτός των περιπτώσεων χρηματοδότησης έργων project finance, όπου η μέγιστη διάρκεια δύναται να ανέλθει έως τα είκοσι (20) έτη από την ημερομηνία πρώτης εκταμίευσης του Δανείου ΤΑΑ στον Τελικό Αποδέκτη. Η διάρκεια του Δανείου ΤΑΑ δεν δύναται να υπερβαίνει τη διάρκεια του αντίστοιχου Δανείου Συγχρηματοδότησης .

10.2.5. Αποπληρωμή και προπληρωμή Δανείων ΤΑΑ

10.2.5.1. Για την αποπληρωμή του κεφαλαίου των Δανείων ΤΑΑ δύναται να εφαρμόζεται περίοδος χάριτος έως τρία έτη, η οποία άρχεται από την ημερομηνία της πρώτης εκταμίευσης του Δανείου ΤΑΑ προς τον Τελικό Αποδέκτη. Κατ' εξαίρεση, η περίοδος χάριτος δύναται να έχει διάρκεια μέχρι πέντε έτη για τα Δάνεια ΤΑΑ που χορηγούνται για τη χρηματοδότηση Επιλέξιμων Επενδύσεων οι οποίες απαιτούν μακρύτερη περίοδο υλοποίησης σύμφωνα με την πιστοδοτική πολιτική του Πιστωτικού Ιδρύματος. Διευκρινίζεται ότι τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται και για την αποπληρωμή του κεφαλαίου των Δανείων Συγχρηματοδότησης.

10.2.5.2. Ο Τελικός Αποδέκτης δύναται να προπληρώσει μέρος ή σύνολο του ανεξόφλητου κεφαλαίου Δανείου ΤΑΑ χωρίς επιβαρύνσεις σύμφωνα με τη συνθήκη τραπεζική

πρακτική και υπό την προϋπόθεση ότι η προπληρωμή πραγματοποιηθεί σε ημερομηνία που συμπίπτει με την τελευταία ημέρα περιόδου εκτοκισμού, άλλως ο Τελικός Αποδέκτης επιβαρύνεται με κόστος προεξόφλησης ('break costs'). Το Πιστωτικό Ίδρυμα διασφαλίζει ότι κάθε αίτημα προπληρωμής του Τελικού Αποδέκτη υποβάλλεται και υλοποιείται *pari passu* σε σχέση με το Δάνειο ΤΑΑ και το Δάνειο Συγχρηματοδότησης.

10.2.6. Τροποποίηση Επιλέξιμων Επενδύσεων

Σε περίπτωση που κατά το στάδιο υλοποίησης μιας Επιλέξιμης Επένδυσης και πριν την εκταμίευση του συνόλου του οικείου Δανείου ΤΑΑ υποβληθεί από Τελικό Αποδέκτη αίτημα για τροποποίηση των στοιχείων της Επιλέξιμης Επένδυσης συνεπεία γεγονότων και περιστάσεων που ανάγονται σε χρόνο μεταγενέστερο της σύναψης της σχετικής Σύμβασης Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη και ασκούν επιρροή στην επιλεξιμότητα ή / και βιωσιμότητα της Επιλέξιμης Επένδυσης, όπως αρχικά είχαν ελεγχθεί σύμφωνα με τα Κριτήρια Επιλεξιμότητας και τα λοιπά οριζόμενα στο Άρθρο 12 της παρούσας Πρόσκλησης, το Πιστωτικό Ίδρυμα καλεί τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή που είχε επιληφθεί του σχετικού Αιτήματος Χρηματοδότησης (ή, σε περίπτωση κωλύματος αυτού, άλλον Ανεξάρτητο Αξιολογητή που θα επιλεγεί σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 10 της Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων και της, υπό το Άρθρο 4.15. της παρούσας Πρόσκλησης, οριζόμενης υπουργικής απόφασης) να διενεργήσει επανέλεγχο επιλεξιμότητας κατά τα οριζόμενα στο Άρθρο 12 της παρούσας Πρόσκλησης. Αν κατά τον ως άνω επανέλεγχο διαπιστωθεί από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή ότι το κεφάλαιο του Δανείου ΤΑΑ υπολογιζόμενο κατά το άρθρο 3 της Υ.Α. για τα Κριτήρια Αξιολόγησης και Επιλεξιμότητας πρέπει να μειωθεί, το Πιστωτικό Ίδρυμα προβαίνει στη δέουσα τροποποίηση της Σύμβασης Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη ή / και λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την άμεση προπληρωμή και επιστροφή των κεφαλαίων ΤΑΑ που έχουν εκταμιευθεί καθ' υπέρβαση του αναθεωρημένου κεφαλαίου του Δανείου ΤΑΑ.

10.2.7. Εφαρμοστέο Δίκαιο – Δικαιοδοσία

10.2.7.1. Οι Συμβάσεις Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών διέπονται από το ελληνικό δίκαιο.

Οι Εξασφαλιστικές Συμβάσεις Δανείων ΤΑΑ διέπονται επίσης από το ελληνικό δίκαιο με την επιφύλαξη των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Οι παρεπόμενες συμβάσεις αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου δύνανται να διέπονται από αλλοδαπό δίκαιο.

10.2.7.2. Κάθε διαφορά από τις Συμβάσεις Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών, τις Εξασφαλιστικές Συμβάσεις Δανείων ΤΑΑ και κάθε παρεπόμενη ή συμπληρωματική αυτών σύμβαση υποβάλλεται στην αποκλειστική δικαιοδοσία των Ελληνικών Δικαστηρίων και στην κατά τόπον αρμοδιότητα των Δικαστηρίων της Αθήνας ή άλλης συντρέχουσας δωσιδικίας.

10.2.7.3. Οι Συμβάσεις Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών θα περιλαμβάνουν όλους τους όρους που, κατά την κρίση του Πιστωτικού Ιδρύματος, συνδέονται καθ' οποιονδήποτε τρόπο με τις υποχρεώσεις του Πιστωτικού Ιδρύματος από την Επιχειρησιακή Συμφωνία.

Άρθρο 11: Δημοσιότητα – Διατυπώσεις υποβολής πρότασης

- 11.1. Το κείμενο της παρούσας Πρόσκλησης αναρτάται στην ιστοσελίδα του Πιστωτικού Ιδρύματος στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.eurobank.gr.
- 11.2. Οι ενδιαφερόμενοι Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης προκειμένου να υποβάλουν Αίτημα Χρηματοδότησης υποχρεούνται να χρησιμοποιήσουν τα έγγραφα και τα υποδείγματα των επιμέρους παραρτημάτων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Δικαιολογητικών Πρόσκλησης, άλλως η πρόταση δεν γίνεται δεκτή και απορρίπτεται. Κατά τα λοιπά, ισχύουν και εφαρμόζονται τα υπό 5.7. οριζόμενα ανωτέρω στην παρούσα Πρόσκληση.
- 11.3. Το Αίτημα Χρηματοδότησης πρέπει να υπογράφεται από το νόμιμο εκπρόσωπο του Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης. Κάθε Αίτημα Χρηματοδότησης θα συνοδεύεται από φάκελο ο οποίος θα περιέχει δικαιολογητικά και στοιχεία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα Δικαιολογητικών Πρόσκλησης και θα υποβάλλεται υποχρεωτικά σε ηλεκτρονική μορφή στην πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων, στην ιστοσελίδα: <https://greece20-loans.gov.gr/welcome/>.
- 11.4. Οι παρουσιάσεις των Επενδυτικών Σχεδίων θα είναι στην ελληνική γλώσσα. Ενημερωτικά, τεχνικά και λοιπά φυλλάδια και έντυπα με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο μπορούν να είναι και στην αγγλική γλώσσα, χωρίς να συνοδεύονται από μετάφραση. Επίσης, η όποια έγγραφη επικοινωνία του Πιστωτικού Ιδρύματος με τους υποψηφίους Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης θα είναι στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα.
- 11.5. Η υποβολή των Αιτημάτων Χρηματοδότησης αρχίζει από την ανάρτηση της παρούσας Πρόσκλησης στην ιστοσελίδα του Πιστωτικού Ιδρύματος και διαρκεί έως την εξάντληση των διαθέσιμων πόρων και πάντα μέσα στα χρονικά πλαίσια που ορίζονται στο Άρθρο 9 της παρούσας Πρόσκλησης.
- 11.6. Οι ενδιαφερόμενοι έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν εγγράφως διευκρινίσεις επί των διατάξεων της παρούσας Πρόσκλησης στην ηλεκτρονική διεύθυνση: RRF-questions@eurobank.gr. Οι απαντήσεις θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Πιστωτικού Ιδρύματος.
- 11.7. Αρμόδιοι επικοινωνίας του Πιστωτικού Ιδρύματος ορίζονται οι:

Λιότσου Σοφία

Τηλ. : 214 4059645

Email: slitsou@eurobank.gr

Σάββα Αιμιλία
Τηλ. : 214 4059646
Email: asavva@eurobank.gr

Μιχαλόπουλος Στέλιος
Τηλ. : 214 4059617
Email: smichalopoulos@eurobank.gr

- 11.8. Οι Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης απαιτείται με την υποβολή του Αιτήματος Χρηματοδότησης να υποβάλουν ταυτοχρόνως το Προτεινόμενο Επενδυτικό Σχέδιο και όλα τα αναγκαία υποστηρικτικά έγγραφα και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Δικαιολογητικών Πρόσκλησης.
- 11.9. Το Αίτημα Χρηματοδότησης υποβάλλεται υποχρεωτικά ηλεκτρονικά μέσω ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η οποία έχει αναπτυχθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς υποβολής των αιτήσεων της παρούσας Πρόσκλησης. Στο πλαίσιο λειτουργίας της πλατφόρμας, έχει δημοσιευθεί σχετικός υποστηρικτικός οδηγός στον ιστότοπο του Πιστωτικού Ιδρύματος με όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα βήματα που χρειάζεται να ακολουθήσουν οι Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης, για την υποβολή των Αιτημάτων Χρηματοδότησης.
- 11.10. Η επιβεβαιωμένη ημερομηνία λήψης του Αιτήματος Χρηματοδότησης του Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης από το Πιστωτικό Ίδρυμα θα συνεπάγεται και την ημερομηνία υποβολής του Αιτήματος Χρηματοδότησης. Οι Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης υποχρεούνται να υποβάλλουν το σύνολο των δικαιολογητικών αποκλειστικά στη σχετική πλατφόρμα.
- 11.11. Για τα υποστηρικτικά έγγραφα που απαιτούνται για την πιστοληπτική αξιολόγηση του Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης, καθώς και για την τήρηση των διαδικασιών του Πιστωτικού Ιδρύματος (KYC, κ.λπ.), οι Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης πρέπει να επικοινωνούν με το αρμόδιο στέλεχος του Πιστωτικού Ιδρύματος που τους εξυπηρετεί.

Άρθρο 12: Διαδικασία αξιολόγησης προτάσεων

Η έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης προϋποθέτει ότι το Αίτημα Χρηματοδότησης πληροί το σύνολο των όρων που ορίζονται στην παρούσα Πρόσκληση.

12.1. Κατ' αρχήν έλεγχος επιλεξιμότητας από το Πιστωτικό Ίδρυμα

12.1.1. Αμέσως μετά την παραλαβή Αιτήματος Χρηματοδότησης, το Πιστωτικό Ίδρυμα προβαίνει αμελλητί σε κατ' αρχήν έλεγχο επιλεξιμότητας προκειμένου να αποκλείσει αυτά που προδήλως δεν πληρούν τα Κριτήρια Επιλεξιμότητας. Ειδικότερα, το Πιστωτικό Ίδρυμα επαληθεύει ότι:

- (i) ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης:

- (α) δεν εμπίπτει σε μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 6 παράγραφος 1(α) της Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων (Άρθρο 6.1. της παρούσας Πρόσκλησης),
  - (β) εάν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, εμπίπτει σε τουλάχιστον μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 6 παράγραφος 1(γ) της Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων (Άρθρο 6.2. της παρούσας Πρόσκλησης), και
- (ii) το προτεινόμενο Επενδυτικό Σχέδιο:
- (α) δεν αφορά σε Αποκλειόμενες Δραστηριότητες,
  - (β) κατ' αρχήν εμπίπτει στις Επιλέξιμες Δράσεις.

Εφόσον επαληθεύσει κατά τα ανωτέρω την καταρχήν επιλεξιμότητα του Αιτήματος Χρηματοδότησης, το Πιστωτικό Ίδρυμα ενημερώνει την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία για την επιλογή Ανεξάρτητου Αξιολογητή σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην Πρόσκληση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 196 του Ν.4820/2021, όπως εκάστοτε ισχύει και στο άρθρο 10 της υπό στοιχεία 159337 ΕΞ 2021/13.12.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών – ΦΕΚ Β' 5886. Στο πρόσωπο του επιλεγέντος Ανεξάρτητου Αξιολογητή δεν πρέπει σε οποιαδήποτε περίπτωση να συντρέχει σύγκρουση συμφερόντων, υπό την έννοια ότι ο συγκεκριμένος Ανεξάρτητος Αξιολογητής δεν έχει ούτε είχε κατά το παρελθόν οποιαδήποτε ανάμειξη στη μελέτη, διάρθρωση, κατάρτιση ή / και αξιολόγηση του προτεινόμενου Επενδυτικού Σχεδίου για λογαριασμό του Φορέα Υλοποίησής του καθώς και οποιαδήποτε μετοχική ή άλλη σχέση ελέγχου με το Φορέα Υλοποίησής του. Ο Ανεξάρτητος Αξιολογητής θα πρέπει να διαθέτει διαδικασίες αποφυγής δημιουργίας προϋποθέσεων σύγκρουσης συμφερόντων. Η αρχή της αποφυγής δημιουργίας προϋποθέσεων ή / και συνθηκών σύγκρουσης συμφερόντων εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, είτε αφορούν παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τρίτα πρόσωπα ή υπηρεσίες χρηματοδότησης τρίτων προσώπων ή οικονομικού ή / και λογιστικού ελέγχου τρίτων προσώπων, που ισχύει για τον ελεγκτή θα ισχύει και για κάθε ένα μέλος της ομάδας έργου, σύμφωνα με την ανωτέρω, υπό 4.15. στην παρούσα Πρόσκληση, αναφερόμενη υπουργική απόφαση. Η μη συνδρομή κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων στο πρόσωπο του Ανεξάρτητου Αξιολογητή πιστοποιείται με υπεύθυνη δήλωση του τελευταίου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παράγραφος 3 της Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων και με τα οριζόμενα στην ανωτέρω, υπό 4.15. στην παρούσα Πρόσκληση, αναφερόμενη υπουργική απόφαση.

Το Πιστωτικό Ίδρυμα διενεργεί **μόνο** τον κατ' αρχήν έλεγχο επιλεξιμότητας που περιγράφεται στην παρούσα Πρόσκληση Άρθρο 12.1.

12.1.2. Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης, το Πιστωτικό Ίδρυμα δύναται να ζητήσει πρόσθετες γραπτές διευκρινίσεις επί των υποβληθέντων στοιχείων ή / και συμπληρωματικά στοιχεία και να θέσει το χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου θα πρέπει αυτά να προσκομιστούν.

12.2. Έλεγχος επιλεξιμότητας από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή

12.2.1. Μεταξύ του Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης και του Ανεξάρτητου Αξιολογητή συνάπτεται σύμβαση ανάθεσης στην οποία ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, και τα θέματα της αμοιβής του Ανεξάρτητου Αξιολογητή που σε κάθε περίπτωση βαρύνει το Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης. Με την εν λόγω σύμβαση, ο επιλεγείς Ανεξάρτητος Αξιολογητής θα αναλαμβάνει να διενεργεί τον έλεγχο της επιλεξιμότητας υπέχοντας υποχρέωση πίστης προς το Ελληνικό Δημόσιο.

Ακολούθως ο Ανεξάρτητος Αξιολογητής προβαίνει σε ενδελεχή έλεγχο επιλεξιμότητας του Αιτήματος Χρηματοδότησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα κατωτέρω υπό 12.5. στην παρούσα Πρόσκληση, και υποβάλλει σχετική έκθεση στην Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης, κοινοποιούμενη στον Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης και στο Πιστωτικό Ίδρυμα, η οποία συντάσσεται και λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 και 9 της Υ.Α. για τη Διαδικασία Διάθεσης Κεφαλαίων, στην Υ.Α. για τα Κριτήρια Αξιολόγησης και Επιλεξιμότητας και στην Επιχειρησιακή Συμφωνία. Το Πιστωτικό Ίδρυμα ουδεμία ευθύνη φέρει για τη διενέργεια του ελέγχου επιλεξιμότητας από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή και το περιεχόμενο της σχετικής έκθεσής του.

12.2.2. Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης, ο Ανεξάρτητος Αξιολογητής δύναται να ζητήσει πρόσθετες γραπτές διευκρινίσεις επί των υποβληθέντων στοιχείων ή / και συμπληρωματικά στοιχεία και να θέσει το χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου θα πρέπει αυτά να προσκομιστούν.

12.3. Έλεγχος πιστοληπτικής ικανότητας και βιωσιμότητας από το Πιστωτικό Ίδρυμα

Παράλληλα με την διενέργεια του ελέγχου επιλεξιμότητας από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή των Άρθρων 12.2. και 12.5. της παρούσας Πρόσκλησης, το Πιστωτικό Ίδρυμα προβαίνει σε αξιολόγηση για το εάν και κατά πόσον το προτεινόμενο Επενδυτικό Σχέδιο και ο Φορέας Υλοποίησής Επένδυσης του είναι δεκτικοί τραπεζικής χρηματοδότησης με βάση την ισχύουσα πιστωτική πολιτική και τις εσωτερικές διαδικασίες του Πιστωτικού Ιδρύματος, καθώς και ασφαλή οικονομικά κριτήρια.

Ειδικότερα, το Πιστωτικό Ίδρυμα ελέγχει τουλάχιστον τα εξής:

- (i) την πιστοληπτική ικανότητα και το προφίλ κινδύνου του Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης,
- (ii) τις προοπτικές του Φορέα Υλοποίησης Επένδυσης να διεξάγει τις δραστηριότητές του βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου που προσκομίσθηκε, και

- (iii) τη βιωσιμότητα και τη θετική καθαρή παρούσα αξία («net present value») του προτεινόμενου Επενδυτικού Σχεδίου.

12.4. Ολοκλήρωση του ελέγχου

Ο έλεγχος επιλεξιμότητας και πιστοληπτικής αξιολόγησης κάθε προτεινόμενου Επενδυτικού Σχεδίου ολοκληρώνεται από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή και το Πιστωτικό Ίδρυμα, αντίστοιχα, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την υποβολή του Αιτήματος Χρηματοδότησης σε συνάρτηση με το εύρος και την πολυπλοκότητά του και ενδεικτικά εντός τεσσάρων (4) ημερολογιακών μηνών:

- Εφόσον τόσο ο έλεγχος επιλεξιμότητας από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή όσο και ο έλεγχος πιστοληπτικής ικανότητας και βιωσιμότητας από το Πιστωτικό Ίδρυμα, έχουν σωρευτικά θετική έκβαση, το Πιστωτικό Ίδρυμα δύναται να προβαίνει στην οριστική έγκριση της Επιλέξιμης Επένδυσης και να εκκινεί τη διαδικασία κατάρτισης των Συμβάσεων Δανεισμού Τελικών Αποδεκτών και των Εξασφαλιστικών Συμβάσεων Δανείων ΤΑΑ.
- Σε περίπτωση που ο έλεγχος επιλεξιμότητας από τον Ανεξάρτητο Αξιολογητή έχει αρνητική έκβαση, ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης του προτεινόμενου Επενδυτικού Σχεδίου δύναται εντός ενός (1) μηνός από την υποβολή της οικείας έκθεσης να ζητήσει τη διενέργεια νέου ελέγχου της επιλεξιμότητας του Αιτήματος Χρηματοδότησης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην 159337ΕΞ2021 (ΦΕΚ Β' 5886/15.12.2021) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών.

12.5. Ειδικά για τα στάδια της διαδικασίας αξιολόγησης, που ακολουθείται από τους Ανεξάρτητους Αξιολογητές, ισχύουν τα εξής:

Οι προτάσεις ελέγχονται και αξιολογούνται από εξειδικευμένα στελέχη του Ανεξάρτητου Αξιολογητή, μέσω της υλοποίησης των ακόλουθων βημάτων:

1. Αξιολόγηση ύπαρξης επιλέξιμου Επενδυτικού Σχεδίου
2. Αξιολόγηση επιλεξιμότητας με βάση τη συμμόρφωση με την Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)
3. Αξιολόγηση επιλεξιμότητας με βάση τους στόχους του ΕΣΑΑ – καθορισμός του ύψους του δανείου ΤΑΑ
4. Χαρακτηρισμός παρέμβασης στόχων ΕΕ – υπολογισμός συνεισφοράς
5. Συμβατότητα με Κρατικές Ενισχύσεις
6. Κατηγοριοποίηση των δαπανών του Επενδυτικού Σχεδίου στους (5) άξονες Επιλέξιμων Δράσεων, όπου αρμόζει, εξασφαλίζοντας ότι η ανωτέρω κατηγοριοποίηση αντανακλάται στους σχετικούς ισολογισμούς,
7. Καταγραφή των δαπανών εξωστρέφειας με βάση τις παρελθούσες οικονομικές καταστάσεις, και
8. Λογιστική κατηγοριοποίηση των επενδυτικών δαπανών με βάση τις οικονομικές καταστάσεις σε περίπτωση διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχου καθώς και

9. Αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης, ήτοι της παράλληλης χρηματοδότησης των ίδιων δαπανών από τον μηχανισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικά για τα ανωτέρω υπό Α-Ε ισχύουν τα εξής:

A. Αξιολόγηση ύπαρξης επιλέξιμου Επενδυτικού Σχεδίου

Το Επενδυτικό Σχέδιο αξιολογείται ως προς τις Επιλέξιμες Δράσεις, με βάση τον κατάλογο Αποκλειόμενων Δραστηριοτήτων και τις Επιλέξιμες Δαπάνες σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 159335 ΕΞ 2021 (ΦΕΚ Β' 5885/15.12.2021). Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με βάση τα κριτήρια που περιγράφονται στα Άρθρα 7 και 8 της παρούσας Πρόσκλησης.

B. Αξιολόγηση επιλεξιμότητας με βάση τη συμμόρφωση με την Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)

Αναφορικά με τον έλεγχο της συμμόρφωσης του Επενδυτικού Σχεδίου με την Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH), ελέγχεται η συμμόρφωση του επενδυτικού σχεδίου σύμφωνα με τα παρακάτω:

- (1) Ελέγχεται η συμμόρφωση του Επενδυτικού Σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία για όλες τις επιλέξιμες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εξαιρούνται από τον έλεγχο βιωσιμότητας. Για τον έλεγχο της παρούσας ελέγχεται η ύπαρξη και το περιεχόμενο έκθεσης συμβούλου / μηχανικού από την οποία προκύπτει σαφώς και αιτιολογημένα η συμμόρφωση του Επενδυτικού Σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
- (2) Ελέγχεται ότι το Επενδυτικό Σχέδιο δεν εμπίπτει στις αποκλειόμενες δραστηριότητες των υποπεριπτώσεων α), β), γ) και δ) της περ. II της παρ. 9 του άρθρου 6 της Υπουργικής Απόφασης αριθμ. 159337ΕΞ2021 (ΦΕΚ Β' 5886/15.12.2021), ως ισχύει.
- (3) Κατ' εφαρμογή της Ανακοίνωσης 2021/C 280/01 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και υπό τους όρους της παρ. 1.3 της ανωτέρω Ανακοίνωσης ελέγχεται η ύπαρξη και το περιεχόμενο μελέτης ελέγχου βιωσιμότητας (Sustainability Proofing), εφόσον τούτη απαιτείται, της επενδυτικής δραστηριότητας του Επενδυτικού Σχεδίου, η οποία εκπονείται από συμβούλους / μηχανικούς σύμφωνα με την κλιματική διάσταση και την περιβαλλοντική διάσταση, όπως ορίζονται στην υπ' αρ. 2021/C 280/01 Ανακοίνωση της Επιτροπής. Στη μελέτη ελέγχου βιωσιμότητας (Sustainability Proofing), εφόσον τούτη απαιτείται σύμφωνα με την παρ. 1.3. της υπό στοιχεία 2021/C 280/01 Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, περιλαμβάνεται περίληψη του ελέγχου βιωσιμότητας με τα αποτελέσματα του ελέγχου παρατίθενται τα ακόλουθα στοιχεία:
  - (i) τις επιπτώσεις που προσδιορίστηκαν (αρνητικές ή θετικές).
  - (ii) τα βασικά μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων που θα εφαρμοστούν.
  - (iii) ειδικά για έργα τα οποία απαιτούν Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, τους υπολειπόμενους κινδύνους μετά την εφαρμογή όλων των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων. Πρέπει να επεξηγούνται οι λόγοι για τους οποίους οι εν λόγω υπολειπόμενοι κίνδυνοι ή οι μετριασμένες επιπτώσεις είναι αποδεκτοί /

αποδεκτές για να προχωρήσει περαιτέρω η χρηματοδότηση του Επενδυτικού Σχεδίου και συνάδουν με τους στόχους του InvestEU.

- (iv) Κατά περίπτωση, θα πρέπει να καλύπτεται επίσης η χρηματική αποτίμηση και η συνεκτίμηση των αρνητικών και θετικών επιπτώσεων (συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών παραγόντων στην οικονομική αποτίμηση).

Γ. Αξιολόγηση επιλεξιμότητας με βάση τους στόχους του ΕΣΑΑ – καθορισμός του ύψους του δανείου ΤΑΑ

Το ύψος της χρηματοδότησης του Επενδυτικού Σχεδίου από το Δάνειο ΤΑΑ υπολογίζεται σύμφωνα με την ύπαρξη προϋπολογισμού Επιλέξιμων Δαπανών στους πέντε (5) πυλώνες του δανειακού προγράμματος του ΤΑΑ καθώς και την κάλυψη συγκεκριμένων κριτηρίων ανά πυλώνα, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 159335 ΕΞ 2021 (ΦΕΚ Β' 5885/15.12.2021). Στην περίπτωση όπου ένα Επενδυτικό Σχέδιο είναι επιλέξιμο σε παραπάνω από έναν πυλώνες, οι ποσοστώσεις των πυλώνων αθροίζονται, το δε άθροισμα δεν μπορεί να υπερβεί το πενήντα τοις εκατό (50%) του συνόλου του Επιλέξιμου Επενδυτικού Κόστους. Στην περίπτωση όπου ένα Επενδυτικό Σχέδιο δεν είναι επιλέξιμο στους πυλώνες πράσινης μετάβασης, ψηφιακού μετασχηματισμού, καινοτομίας – έρευνας και ανάπτυξης ή εξωστρέφειας, λόγω μη κάλυψης των ελάχιστων ποσοστών, είναι επιλέξιμο με αυτοτελή ποσόστωση Δανείου ΤΑΑ στο τριάντα τοις εκατό (30%), εφόσον το άθροισμα των ελάχιστων ποσοστών των ανωτέρω πυλώνων ανέρχεται σε τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%).

Δ. Χαρακτηρισμός παρέμβασης στόχων ΕΕ – υπολογισμός συνεισφοράς

Το Επενδυτικό Σχέδιο χαρακτηρίζεται ως προς την παρέμβασή του σε σχέση με την επίτευξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή και των περιβαλλοντικών στόχων, καθώς και την παρέμβασή του για τη στήριξη για τη ψηφιακή μετάβαση και τον υπολογισμό της συνεισφοράς του προϋπολογισμού του Επενδυτικού Σχεδίου στους πράσινους και ψηφιακούς στόχους (Green and Digital Tagged investment budget). Αναφορικά με τον έλεγχο του χαρακτηρισμού Επενδυτικού Σχεδίου ως προς την παρέμβασή του σε σχέση με την επίτευξη των πράσινων και ψηφιακών στόχων ισχύουν τα ακόλουθα:

Κάθε επένδυση που υποβάλλεται για την παροχή δανείου ΤΑΑ, θα πρέπει να αποτυπώσει τι ποσοστό του προϋπολογισμού του θα διατεθεί σε δαπάνες:

α) πράσινης μετάβασης, οι οποίες θα πρέπει να αντιστοιχηθούν με ένα ή παραπάνω πεδία παρέμβασης του πίνακα του παραρτήματος VI του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241,

β) ψηφιακού μετασχηματισμού, οι οποίες θα πρέπει να αντιστοιχηθούν με ένα ή περισσότερα πεδία παρέμβασης του πίνακα του Παραρτήματος VII του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

Για αυτόν τον έλεγχο και τον σχετικό υπολογισμό της συνεισφοράς του Επενδυτικού Σχεδίου στους πράσινους ή στους ψηφιακούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ), χρησιμοποιείται το Παράρτημα VI ή VII, αντιστοίχως του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 προσαρμοσμένο να περιλαμβάνει μόνο τις περιοχές

παρέμβασης που σχετίζονται με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Στη συνέχεια ο επιμέρους προϋπολογισμός των Επιλέξιμων Δαπανών πράσινης μετάβασης ή ψηφιακού μετασχηματισμού του Επενδυτικού Σχεδίου πολλαπλασιάζεται με τα ποσοστά του προσαρμοσμένου πίνακα παρεμβάσεων, ώστε να υπολογιστεί η επιμέρους συνεισφορά. Η συνολική συνεισφορά του Επενδυτικού Σχεδίου είναι το άθροισμα των επιμέρους συνεισφορών.

E. Συμβατότητα με Κρατικές Ενισχύσεις

Το Επενδυτικό Σχέδιο αξιολογείται ως προς τη συμβατότητα με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων. Ειδικότερα, εξετάζεται εάν το ζητούμενο επιτόκιο από το Επενδυτικό Σχέδιο είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το επιτόκιο αναφοράς (reference rate) της επένδυσης, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής (2008/C14/02):

- (1) Στην περίπτωση όπου το ζητούμενο επιτόκιο είναι ίσο / μεγαλύτερο του επιτοκίου αναφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, το Δάνειο ΤΑΑ **δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση** και ολοκληρώνεται θετικά η αξιολόγηση συμβατότητας του Επενδυτικού Σχεδίου ως προς τις κρατικές ενισχύσεις.
- (β) Στην περίπτωση όπου το ζητούμενο επιτόκιο είναι μικρότερο του επιτοκίου αναφοράς, τότε το Δάνειο ΤΑΑ **αποτελεί κρατική ενίσχυση**. Σε αυτή την περίπτωση εξετάζονται οι Επιλέξιμες Δαπάνες προς χρηματοδότηση από το ΤΑΑ, ως προς τη συμβατότητα τους με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων που αιτείται ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης, ήτοι η συμβατότητα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1315/2023 της Επιτροπής της 23^{ης} Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει, ή τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/2831 ή του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2472. Δηλαδή κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με τα ανωτέρω δύναται να δοθεί στο πλαίσιο της παρούσας, μέσω του Δανείου ΤΑΑ μόνο εφόσον το επενδυτικό σχέδιο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής είτε του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1315/2023 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει, είτε του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831, είτε του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2472.

Παρατίθενται οι σύνδεσμοι των ανωτέρω Κανονισμών:

- Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/651/2023-07-01>
- Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302831
- Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2472: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2472>

Οι ανωτέρω Κανονισμοί, καθώς και ο ισχύων Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων αποτελούν αναπόσπαστο παράρτημα της παρούσας Πρόσκλησης.

Για την αξιολόγηση της συμβατότητας με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, εφαρμόζονται εναλλακτικά:

- (1) **Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023**, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας Κείμενο που παρουσιάζει

ενδιαφέρον τον ΕΟΧ (L 352/1) – **Κανονισμός De minimis**. Για τον υπολογισμό της ενίσχυσης χρησιμοποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 4 παράγραφος 3 του Κανονισμού De Minimis 2023/2831 και η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (2008/C14/02).

- (2) Ο **ΓΑΚ. Ο έλεγχος της συμβατότητας πραγματοποιείται βάσει των άρθρων** του ΓΑΚ που σχετίζονται με τους στρατηγικούς πυλώνες των δανείων του ΤΑΑ. Για τον υπολογισμό της ενίσχυσης, χρησιμοποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφος 2 στοιχείο β του ΓΑΚ και η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (2008/C14/02). Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι επιμέρους διατάξεις του ΓΑΚ για τον χαρακτηρισμό της ενίσχυσης ως συμβατής με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, απαιτείται κατάλληλη κοινοποίηση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με το οικείο πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Θεωρείται ότι οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου, εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στο οικείο κράτος μέλος πριν από την έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα. Η αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: α) την ονομασία και το μέγεθος της επιχείρησης· β) περιγραφή του έργου, συμπεριλαμβανομένων των ημερομηνιών έναρξης και λήξης· γ) τον τόπο εκτέλεσης του έργου· δ) κατάλογο των δαπανών του έργου· ε) είδος ενίσχυσης (επιχορήγηση, δάνειο, εγγύηση, επιστρεπτέα προκαταβολή, εισφορά κεφαλαίου ή άλλο) και ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που απαιτείται για το έργο. Σημειώνεται ότι βάσει του καθεστώτος του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1315/2023 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει, ενίσχυση χορηγείται κατά τα άρθρα 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 25α, 26, 27 έως και 36, 36α, 36β, 38, 38α, 39, 41, 45 έως και 49, 52, 52α, 52β, 53 έως και 56, 56α, 56β και 56γ.

- (3) Ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2472 της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2022**, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημειώνεται ότι βάσει του γνωστοποιηθέντος καθεστώτος του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2472, ενίσχυση χορηγείται κατά τα άρθρα 14, 17, 20, 21 και 24.

Οι Επιλέξιμες Δαπάνες των οποίων η ενίσχυση είναι συμβατή με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων χαρακτηρίζονται ως ενισχυόμενες δαπάνες και περιλαμβάνονται στον ενισχυόμενο προϋπολογισμό του Δανείου ΤΑΑ. Εφόσον οι Επιλέξιμες Δαπάνες προς χρηματοδότηση από το ΤΑΑ δεν είναι συμβατές με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων χαρακτηρίζονται ως μη ενισχυόμενες και δεν περιλαμβάνονται στον ενισχυόμενο προϋπολογισμό του Δανείου ΤΑΑ.

Ο Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης της επένδυσης θα πρέπει να δηλώσει στο αίτημα χρηματοδότησής του το εφαρμοζόμενο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων και να επιβεβαιώσει ότι πληρείται το σύνολο των προϋποθέσεων που το συγκεκριμένο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων επιβάλλει, όπως ενδεικτικά αναφορικά με την έναρξη των εργασιών του επενδυτικού σχεδίου, με το μέγιστο ύψος του επενδυτικού σχεδίου ή τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης, τις κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, τα όρια κοινοποίησης κ.ο.κ, με δική του ευθύνη.

Επισημαίνονται ιδίως τα εξής:

Η κρατική ενίσχυση υπολογίζεται σε όρους Ακαθάριστου Ισοδύναμου Επιχορήγησης με βάση τα προβλεπόμενα στον εφαρμοστέο Κανονισμό, και ειδικότερα:

- Στην περίπτωση επίκλησης των Απαλλακτικών Κανονισμών 651/2014 ή 2022/2472, με βάση το άρθρο 5 παρ.2 στοιχείο β, και άρθρο 5 παρ.3 στοιχείο β αντίστοιχα, σε συνδυασμό με την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (2008/C14/02)

- Στην περίπτωση επίκλησης του Κανονισμού 2023/2831 (de minimis), με βάση το άρθρο 4 παρ.3 του Κανονισμού

Εφόσον τα αιτούμενα επιτόκια συνιστούν κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, ή του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2472, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 6 των ανωτέρω Κανονισμών θεωρείται ότι οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου, εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στο οικείο κράτος μέλος πριν από την έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα. Η αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

α) την ονομασία και το μέγεθος της επιχείρησης,

β) περιγραφή του έργου, συμπεριλαμβανομένων των ημερομηνιών έναρξης και λήξης,

γ) τον τόπο εκτέλεσης του έργου,

δ) κατάλογο των δαπανών του έργου,

ε) είδος ενίσχυσης (επιχορήγηση, δάνειο, εγγύηση, επιστρεπτέα προκαταβολή, εισφορά κεφαλαίου ή άλλο) και ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που απαιτείται για το έργο.

Σε περίπτωση που η εταιρεία – Φορέας Υλοποίησης της Επένδυσης συνιστά ενιαία οικονομική μονάδα με άλλες εταιρείες, η προϋπόθεση του άρθρου 1 παρ. 4 στοιχείο γ των **Απαλλακτικών Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 2022/2472 περί μη ενίσχυσης** προβληματικών επιχειρήσεων, ελέγχεται σε επίπεδο οικονομικής μονάδας (ομίλου).

Άρθρο 13: Γενικές Διατάξεις

13.1. Κάθε υποψήφιος Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης οφείλει με δική του ευθύνη και δαπάνη να προβεί στον έλεγχο της ακρίβειας, ορθότητας και νομιμότητας τυχόν πληροφοριών τις οποίες λαμβάνει με οποιοδήποτε τρόπο πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στην παρούσα Πρόσκληση ή δίδονται εγγράφως από το Πιστωτικό Ίδρυμα.

13.2. Συμβατική ισχύ έχουν μόνο οι ρητά συνομολογημένοι όροι που εμπεριέχονται σε Σύμβαση / Συμβάσεις Δανεισμού Τελικού Αποδέκτη και σε σύμβαση / συμβάσεις για τη χορήγηση Δανείου Συγχρηματοδότησης.

13.3. Οι υποψήφιοι Φορείς Υλοποίησης Επένδυσης είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για την κάλυψη κάθε δαπάνης που τυχόν απαιτηθεί σε όλα τα στάδια επιλογής Επιλέξιμων Επενδυτικών Σχεδίων και Τελικών Αποδεκτών.

13.4. Κάθε υποψήφιος Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης συναινεί όπως τα προσωπικά στοιχεία, που γνωστοποιούνται με την υποβολή πρότασης στο πλαίσιο της παρούσας Πρόσκλησης, συμπεριληφθούν στο αρχείο που τηρεί το Πιστωτικό Ίδρυμα για τους σκοπούς της χρηματοδότησης. Το Πιστωτικό Ίδρυμα δεσμεύεται ότι θα τηρεί όλες τις προβλέψεις και βασικές αρχές του υπ' αριθ. 679/2016 Ευρωπαϊκού Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων και κάθε άλλης εκάστοτε ισχύουσας Ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης εμπιστευτικότητας, ως προς τα στοιχεία ταυτοποίησης και επικοινωνίας των υπαλλήλων, στελεχών και εν γένει φυσικών προσώπων όλων των μερών των οποίων τα στοιχεία είναι απαραίτητα για την υλοποίηση όλων των απαιτούμενων ενεργειών και επικοινωνιών. Κάθε Φορέας Υλοποίησης Επένδυσης οφείλει να: (i) τηρεί τις υποχρεώσεις του, που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 (για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών) και τη σχετική ελληνική και ενωσιακή νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, (ii) σε περίπτωση που παρέχει στο Πιστωτικό Ίδρυμα προσωπικά δεδομένα τρίτων φυσικών προσώπων, έχει προηγουμένως ενημερώσει τα πρόσωπα αυτά με προσήκοντα τρόπο (ενδεικτικά, και όπου απαιτείται, μέσω παραπομπής στο «Έντυπο Ενημέρωσης για την Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων της Τράπεζας Eurobank A.E., σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 και τη σχετική ελληνική και ενωσιακή νομοθεσία», το οποίο είναι αναρτημένο και επικαιροποιημένο στον διαδικτυακό τόπο του Πιστωτικού Ιδρύματος, σήμερα: www.eurobank.gr και διατίθεται και από τα καταστήματα αυτού) και έχει εξασφαλίσει, εφόσον τυχόν απαιτείται, τη σχετική συγκατάθεσή τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Νομοθετικό Πλαίσιο

Ευρωπαϊκός Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0241>)

Προοίμιο και Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης

Ο Κανονισμός 2021/241 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, δεσμευτικός για όλα τα κράτη μέλη, θεσπίστηκε στις 12.02.2021. Βασιζόμενος στα άρθρ. 120, 121, 148, 175 και 174 ΣΛΕΕ που προβλέπουν μεταξύ άλλων ότι τα κράτη μέλη συντονίζουν τις οικονομικές τους πολιτικές ώστε να επιτυγχάνουν τους στόχους οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, αναγνωρίζει στο Προοίμιο την ανάγκη να θεσπιστεί μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής «μηχανισμός») στο πλαίσιο της κρίσης της COVID-19. Ο Κανονισμός αναφέρει ότι προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις της COVID-19 θα πρέπει να δοθούν κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις μέσω δημόσιων επενδυτικών προγραμμάτων υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων (παρ. 8 Προοιμίου), παραπέμποντας επομένως στα άρθρα 109, 108 και 107 ΣΛΕΕ και τις δυνατότητες εξαίρεσης από την υποχρέωση κοινοποίησης κατ' αρχάς με τον ΓΑΚ 2014/651, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει.

Σύμφωνα με το Προοίμιο οι 6 πυλώνες στους οποίους θα στηριχτεί η ανάκαμψη και ανθεκτικότητα (παρ. 10) είναι:

- η πράσινη μετάβαση,
- ο ψηφιακός μετασχηματισμός,
- η ανάπτυξη με οικονομική συνοχή απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία και μία εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ
- κοινωνική και εδαφική συνοχή
- υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα με σκοπό την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων, και
- πολιτικές για την επόμενη γενιά.

Εξάλλου ο μηχανισμός θα πρέπει να υποστηρίζει δραστηριότητες που σέβονται πλήρως τα κλιματικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και προτεραιότητες της Ένωσης και την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (παρ.23), ενώ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των μέτρων που λαμβάνονται με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», σύμφωνα με το άρθρ. 17 Κανονισμού 2020/852 (παρ.25).

Σύμφωνα με το Προοίμιο του Κανονισμού 2021/241 η Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει σχετική τεχνική καθοδήγηση (σχετικό: CELEX 52021-ΧCO218(01)). Ακολούθως, οι εκδοθείσες τεχνικές οδηγίες προβλέπουν ότι η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» θα πρέπει να ερμηνευθεί με βάση το άρθρ. 17 του Κανονισμού ταξινόμησης (Taxonomy) όπου ορίζεται ότι σημαντική βλάβη προκαλείται ως εξής:

1. μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής εάν οδηγεί σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
2. μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εάν οδηγεί σε αυξημένο αρνητικό αντίκτυπο των πραγματικών και των αναμενόμενων κλιματικών συνθηκών στην ίδια τη δραστηριότητα ή σε ανθρώπους, φυσικούς πόρους ή περιουσιακά στοιχεία.
3. μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά τη βιώσιμη χρήση και την προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων εάν είναι επιβαρυντική για την καλή κατάσταση ή για το καλό οικολογικό δυναμικό των υδατικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων, ή για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων
4. μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας και της ανακύκλωσης αποβλήτων, εάν η εν λόγω δραστηριότητα οδηγεί σε σημαντικές ανεπάρκειες ως προς τη χρήση υλικών ή στην άμεση ή έμμεση χρήση φυσικών πόρων, ή εάν αυξάνει σημαντικά την παραγωγή, την αποτέφρωση ή τη διάθεση αποβλήτων, ή εάν η μακροπρόθεσμη διάθεση αποβλήτων ενδέχεται να προκαλέσει σημαντική και μακροπρόθεσμη βλάβη στο περιβάλλον
5. μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης εάν οδηγεί σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος
6. μια δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων εάν είναι σε σημαντικό βαθμό επιβαρυντική για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων ή είναι επιβαρυντική για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι ενωσιακού ενδιαφέροντος.

Στα πλαίσια του μηχανισμού στήριξης και ανθεκτικότητας η αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης σημαίνει ότι το κάθε κράτος μέλος πρέπει για κάθε μέτρο που προτίθεται να λάβει, να παρέχει μεμονωμένη αξιολόγηση επιπτώσεων του μέτρου επί της αρχής αυτής. Η αξιολόγηση θα αφορά κάθε είδος μέτρου, άρα όχι μόνο σε περίπτωση επενδύσεων αλλά και μεταρρυθμίσεων (reform). Η αξιολόγηση θα αναφέρεται στις άμεσες επιπτώσεις (σε επίπεδο του ίδιου έργου), καθώς και τις (κύριες) έμμεσες επιπτώσεις του μέτρου στο περιβάλλον που μπορεί να εμφανιστούν μετά την εφαρμογή του μέτρου ή πέραν του χρονοδιαγράμματος του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αλλά είναι και εύλογα προβλέψιμες και σχετικές (αν και όχι άμεσα συνδεδεμένες με το ίδιο το έργο). Το παράδειγμα άμεσης επίπτωσης που αναφέρεται στον τομέα των οδικών μεταφορών θα ήταν η χρήση υλικών κατά την κατασκευή της οδού ενώ ως παράδειγμα πρωτογενούς έμμεσης επίπτωσης θα ήταν οι αναμενόμενες μελλοντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου λόγω της αύξησης της συνολικής κυκλοφορίας κατά τη φάση χρήσης της οδού. Κατά την αξιολόγηση μιας οικονομικής δραστηριότητας βάσει των κριτηρίων που παρατέθηκαν, λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις τόσο της ίδιας της δραστηριότητας όσο και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προϊόντων και υπηρεσιών που προκύπτουν από αυτήν τη δραστηριότητα για ολόκληρο τον κύκλο ζωής

τους, ιδίως εξετάζοντας την παραγωγή, τη χρήση και το τέλος του κύκλου ζωής των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως (π.χ. εκπαίδευση, δημόσια διοίκηση, τέχνες και πολιτισμός) η αξιολόγηση μπορεί να λάβει πιο απλουστευμένη μορφή με σύντομη αιτιολόγηση του περιβαλλοντικού στόχου. Σημειώνεται ότι η συμμόρφωση με τις περιβαλλοντικές διατάξεις σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας και νομοθεσίας της ΕΕ πρέπει να συμβαδίζει με την τήρηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (Κανονισμός ΕΕ 2020/852).

Ο [Κανονισμός 2021/241](#) προβλέπει ως μέσο χρηματοδότησης τη μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή ειδικής συνεισφοράς της Ένωσης (παρ. 18 Προοιμίου), όπου τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν στην Επιτροπή αιτιολογημένο και τεκμηριωμένο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Το σχέδιο θα πρέπει (μεταξύ άλλων) να περιγράφει με λεπτομέρεια τον τρόπο με τον οποίο αντιπροσωπεύει μία ολοκληρωμένη απάντηση στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση του κράτους μέλους και πώς συμβάλλει στους 6 πυλώνες. Τα κονδύλια πρέπει να είναι διαθέσιμα έως 31.12.2023 και να έχει δεσμευτεί νομικά το 70% του ποσού έως 31.12.2022 (το λοιπό 30% έως 31.12.2023). Οι πληρωμές των εισφορών προς τα κράτη μέλη θα πρέπει να πραγματοποιηθούν έως 31.12.2026 (παρ. 53). Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αξιολογούνται εγκρίνονται από το Συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής (παρ. 69 Προοιμίου).

Περαιτέρω ο Κανονισμός προβλέπει ως μέσο χρηματοδότησης κατόπιν αιτήματος του κράτους μέλους και το δάνειο, με την προϋπόθεση σύναψης δανειακής σύμβασης με την Επιτροπή (παρ. 47). Το δάνειο πρέπει να χορηγείται έως 31.12.2023 με ληκτότητα σύμφωνη με τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα του (που μπορεί να διαφέρει από τη ληκτότητα των δανείων που δανείζεται η Ένωση). Το αίτημα για δάνειο πρέπει να υποβληθεί έως 31.08.2023 και να μην υπερβαίνει το 6,8% του ΑΑΕ το 2019.

Η αποδέσμευση των κεφαλαίων εξαρτάται από την ικανοποιητική εκπλήρωση των σχετικών οροσήμων και στόχων κάθε κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν για σύστημα εσωτερικού ελέγχου (παρ. 54) ενώ για την παρακολούθηση της υλοποίησης τα κράτη μέλη υποβάλλουν εκθέσεις δύο φορές το χρόνο (παρ. 58).

Σημειώνεται ότι η χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο του μηχανισμού είναι επιπρόσθετη της στήριξης που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων της Ένωσης και του InvestEU με την προϋπόθεση ότι δεν καλύπτει την ίδια δαπάνη (παρ. 62).

Διατάξεις

Στα ανωτέρω πλαίσια ο Κανονισμός θεσπίζει το μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (άρθ.1) που εφαρμόζεται στους τομείς πολιτικής με ευρωπαϊκή σημασία διαρθρωμένους στους έξι πυλώνες που προαναφέρθηκαν (άρθ.3). Για να επιτευχθεί ο γενικός στόχος που είναι η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης, ο ειδικός στόχος είναι η παροχή χρηματοδοτικής στήριξης (άρθ.4).

Ο μηχανισμός στηρίζει μόνο μέτρα που σέβονται την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (άρθ. 4) και δεν υποκαθιστά τακτικές δαπάνες των εθνικών προϋπολογισμών παρά μόνο κατ' εξαίρεση.

Όπως αναφέρθηκε και στο προοίμιο, ο Κανονισμός προβλέπει ότι η στήριξη του μηχανισμού παρέχεται επιπρόσθετα άλλων προγραμμάτων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν καλύπτει τις ίδιες δαπάνες (άρθ. 9).

Τα άρθρα 11 και 12 αναφέρονται στην χρηματοδοτική συνεισφορά (μέγιστο ποσό, κατανομή) και το άρθ. 13 στη δυνατότητα προχρηματοδότησης (είτε στα πλαίσια συνεισφοράς είτε στα πλαίσια δανείου).

Τα άρθ. 14 και 15 αναφέρονται στο δάνειο που χορηγείται από την Επιτροπή έως 31.12.2023 μετά από αίτημα του κράτους μέλους που υποβάλλεται ταυτόχρονα μαζί με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ή διαφορετικά το αργότερο έως 31.08.2023 (οπότε και αναθεωρείται το σχετικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας). Στο αίτημα του κράτους μέλους προσδιορίζονται οι λόγοι που ζητείται το δάνειο, οι πρόσθετες μεταρρυθμίσεις άρθ. 18 (όπου αναφέρονται τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας όπως πράσινη μετάβαση, ψηφιακή μετάβαση, ενίσχυση αναπτυξιακού δυναμικού κλπ.) και το αυξημένο κόστος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σε σύγκριση με τη χρηματοδοτική συνεισφορά. Το ανώτατο ποσό του δανείου ορίζεται ως το 6,8% του ΑΑΕ το 2019. Το δάνειο χορηγείται εφόσον επιτευχθούν τα ορόσημα και οι στόχοι του άρθ. 20 παρ. 5 στ.η' (πρόκειται για πρόσθετα ορόσημα και στόχους που σχετίζονται με την πληρωμή του δανείου και καθορίζονται στην απόφαση της Επιτροπής που ορίζει επίσης το ποσό του δανείου που καταβάλλεται σε δόσεις). Ως ορόσημα νοούνται τα ποιοτικά και ως στόχοι τα ποσοτικά μέτρα προόδου των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων (άρθ. 2 Κανονισμού). Η Επιτροπή αξιολογεί το αίτημα του κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθ. 19 (στην παρ. 5 προβλέπεται και η δυνατότητα αρνητικής αξιολόγησης) και το Συμβούλιο εγκρίνει εκδίδοντας σχετική εκτελεστική απόφαση. Στην περίπτωση αυτή συνάπτεται δανειακή σύμβαση που περιλαμβάνει ποσό δανείου σε ευρώ, μέση διάρκεια ληκτότητας, σύστημα αποτίμησης και περίοδο διαθεσιμότητας του δανείου, μέγιστο αριθμό δόσεων και χρονοδιάγραμμα εξόφλησης, λοιπά στοιχεία.

Σχετικά με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ο Κανονισμός αναφέρει στο άρθρο 17 (παρ. 3) ότι τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που είναι επιλέξιμα συνάδουν με τις σχετικές ειδικές ανά χώρα προκλήσεις και προτεραιότητες που προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στην σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ. Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας συνάδουν επίσης με τις πληροφορίες που έχουν συμπεριλάβει τα κράτη μέλη στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, στα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα και στις επικαιροποιήσεις τους δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης δυνάμει κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης («κανονισμός του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης»), στα σχέδια υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία και στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και τα επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο των ταμείων της Ένωσης.

Το άρθ. 18 προβλέπει τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται αιτιολογημένα και τεκμηριωμένα στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και αναφέρει μεταξύ άλλων

επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο το σχέδιο θα ενισχύσει την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, δεν βλάπτει τους περιβαλλοντικούς στόχους άρθ. 17 Κανονισμού ΕΕ 2020/852 (αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης), συνεισφέρει στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και επεξηγεί τον τρόπο με τον οποίο θα συμβάλουν τα μέτρα στην ισότητα των φύλων. Ομοίως τα στοιχεία αυτά αξιολογούνται από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθ. 19 που αναφέρεται στις εξής κατηγορίες: συνάφεια, αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και συνοχή (ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού και ανάπτυξη θέσεων εργασίας, αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, προσθέτοντας ότι το σχέδιο ανάκαμψης αναμένεται να έχει διαρκή αντίκτυπο στο οικείο κράτος μέλος).

Επίσης αναφέρεται στο άρθ.18.4θ ότι τελευταία ημερομηνία για εκπλήρωση στόχων και οροσήμων είναι η 31.08.2026. Επομένως δράσεις και πολιτικές που προϋποθέτουν δημόσιες δαπάνες οι οποίες εκτείνονται μετά την λήξη του Σχεδίου δεν είναι επιλέξιμες και τα χρήματα που τυχόν θα διατεθούν για αυτές χάνονται -στο σύνολό τους ή εν μέρει- εφόσον οι σχετικοί στόχοι και ορόσημα δεν επιτευχθούν εντός της διάρκειας του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (31.08.2026) (Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, 02.04.2021).

Το άρθ. 23 ορίζει ότι όταν το Συμβούλιο εκδώσει εκτελεστική απόφαση, η Επιτροπή συνάπτει συμφωνία με το κράτος μέλος που καθίσταται νομικά δεσμευτική.

Προκειμένου να εκταμιευθούν οι χρηματοδοτικές συνεισφορές και τα δάνεια έως 31.12.2026, το κράτος μέλος θα πρέπει να ολοκληρώσει τα συμφωνηθέντα ορόσημα και στόχους και να υποβάλει σχετικό αίτημα καταβολής της χρηματοδότησης στην Επιτροπή (δύο φορές ετησίως) (άρθ. 24). Το κράτος μέλος υποβάλλει έκθεση προόδου επίσης δύο φορές ετησίως και η Επιτροπή παρακολουθεί την υλοποίηση του μηχανισμού καταρτίζοντας πίνακα αποτελεσμάτων για τους έξι πυλώνες (άρθ. 29 και 30). Τέλος η Επιτροπή υποβάλλει ετησίως έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Κανονισμός, άρθρο 31).

Το Παράρτημα V αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του μηχανισμού από την Επιτροπή.

Ευρωπαϊκός Κανονισμός 651/2014 (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/651/2023-07-01>)

Σύμφωνα με τον **Κανονισμό 2021/241** και το επενδυτικό σχέδιο, εξετάζεται ο Κανονισμός 2014/651, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής της 23^{ης} Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει, στο βαθμό που τα κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις που θα δοθούν μέσω δημόσιων επενδυτικών προγραμμάτων συνιστούν κρατικές ενισχύσεις (παρ. 8 Προοιμίου **Κανονισμού 2021/241** και Ελλάδα 2.0 ΕΣΑΑ Αναλυτική περιγραφή δράσεων, παρ. 9: Στήριξη των επενδύσεων μέσω του δανειακού προγράμματος Ταμείου Ανάκαμψης, περ. β: Δάνεια μέσω εμπορικών τραπεζών, όπου αναφέρεται ότι «πιστοποιημένοι ανεξάρτητοι ελεγκτές θα αξιολογούν την επιλεξιμότητα των επενδύσεων ως προς τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Σχεδίου και θα ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους κατά περίπτωση κανόνες κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, de minimis κλπ.)»).

Ειδικότερα οι ΜΜΕ στην Ελλάδα παρουσιάζουν αυξημένο δανειακό κόστος σε σύγκριση με το αντίστοιχο κόστος χρηματοδότησης των ΜΜΕ στην Ένωση¹. Επομένως ο στόχος είναι να χορηγούνται δάνεια με χαμηλότερο επιτόκιο στα πλαίσια του μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών σε ΜΜΕ. Με το ΓΑΚ ελέγχονται τυχόν αποκλίσεις επιτοκίου που θα εφαρμοστούν και οι οποίες συνιστούν κατά τον τρόπο αυτό κρατική ενίσχυση.

Κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί υποχρέωσης κοινοποίησης των κρατικών ενισχύσεων των κρατών μελών στην Επιτροπή που προβλέπεται στη ΣΛΕΕ (άρθ. 109, 108), ο [Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός \(ΓΑΚ\) 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό \(ΕΕ\) 2023/1315 της Επιτροπής της 23^{ης} Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει](#), επιτρέπει τη μη κοινοποίηση αυτών των ενισχύσεων χωρίς να θεωρείται ότι επέρχεται στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού (άρθ. 107 ΣΛΕΕ), εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις που θέτει ο Κανονισμός.

Κατ' αρχάς ο Κανονισμός εφαρμόζεται μεταξύ άλλων στις ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων: «α) περιφερειακές ενισχύσεις β) ενισχύσεις προς ΜΜΕ με τη μορφή επενδυτικών ενισχύσεων, ενισχύσεων λειτουργίας και ενισχύσεων για την πρόσβαση ΜΜΕ σε χρηματοδότηση γ) ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος δ) ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία [...]» κλπ. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του ΓΑΚ ορισμένες περιπτώσεις (γενικές εξαιρέσεις π.χ. εξαγωγές σε τρίτες χώρες και τομεακές εξαιρέσεις).

Περαιτέρω το άρθ. 5 του ΓΑΚ προβλέπει ότι «ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις ως προς τις οποίες είναι δυνατόν να υπολογιστεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου («διαφανείς ενισχύσεις»). 2. Οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων θεωρείται ότι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια:

α) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις επιτοκίου·

β) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε δάνεια, όταν το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης υπολογίστηκε βάσει του επιτοκίου αναφοράς που ίσχυε στην αγορά τη στιγμή της χορήγησης [...]»

Το άρθ. 4 ΓΑΚ αναφέρει ότι ο ΓΑΚ δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις που υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια (πχ για τις περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις: το «προσαρμοσμένο ποσό της ενίσχυσης», που υπολογίζεται σύμφωνα με τον μηχανισμό που διευκρινίζεται στο άρθρο 2 σημείο 20, προκειμένου για επένδυση με επιλέξιμες δαπάνες ύψους 100 εκατ. ευρώ κλπ.) κι ότι δεν επιτρέπεται να καταστρατηγούνται τα εν λόγω όρια με τον τεχνητό διαχωρισμό των καθεστώτων ενισχύσεων ή των έργων ενίσχυσης. Αναλογικά οι διατάξεις του άρθ. 4 θα εφαρμοστούν και στις κρατικές ενισχύσεις που δίνονται μέσω των δανείων του [Κανονισμού 2021/241](#).

Το άρθ. 6 αναφέρει ότι ο Κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις που οι ενισχύσεις έχουν το χαρακτήρα κινήτρου (υπό τις προϋποθέσεις του Κανονισμού).

Το άρθ. 7 αναφέρεται στην ένταση των ενισχύσεων. Η κρατική ενίσχυση πρέπει να ανταποκρίνεται στην αρχή της αναλογικότητας και άρα να περιορίζεται στο αναγκαίο ποσό.

---

¹ Ελλάδα 2.0 ΕΣΑΑ Αναλυτική περιγραφή δράσεων

Για το σκοπό αυτό τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης ορίζονται ως εντάσεις ενίσχυσης σε σχέση με τις επιλέξιμες δαπάνες ανά κατηγορία. Οι επιλέξιμες δαπάνες που λαμβάνονται υπόψη πρέπει να τεκμηριώνονται εγγράφως "με σαφή συγκεκριμένο και επικαιροποιημένο τρόπο" και υπολογίζονται πριν την αφαίρεση φόρων. Σχετικά με το ΦΠΑ, αυτός δεν λαμβάνεται υπόψη στις επιλέξιμες δαπάνες εκτός αν αποτελεί πραγματικό κόστος για την επιχείρηση και δεν μπορεί να της επιστραφεί (πρακτικός οδηγός ΕΕ).

Επίσης οι κανόνες περί σώρευσης κρατικών ενισχύσεων (άρθ. 8 ΓΑΚ 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει) θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και στην περίπτωση του Κανονισμού 2021/241. Ο στόχος των κανόνων περί σώρευσης είναι να μη συγκεντρώνει μία επιχείρηση διάφορες ενισχύσεις σε σημείο που το σύνολό τους να υπερβαίνει τα όρια κοινοποίησης του άρθ. 4 και άρα να νοθεύεται κατ' επέκταση ο ανταγωνισμός.

Για να εξακριβωθεί επομένως αν τηρούνται τα όρια κοινοποίησης του άρθ. 4, λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται στην ενισχυόμενη δραστηριότητα, στο ενισχυόμενο έργο ή την επιχείρηση καθώς και για ποιες επιλέξιμες δαπάνες πρόκειται να καταβληθούν, και ανάλογα τίθενται σχετικοί περιορισμοί. Για παράδειγμα (άρθ. 5 παρ.2) όταν ενωσιακή χρηματοδότηση που υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από τα θεσμικά όργανα συνδυάζεται με κρατική ενίσχυση, για να εξακριβωθεί κατά πόσον τηρούνται τα όρια κοινοποίησης και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης ή τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι κρατικές ενισχύσεις με την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης (δηλαδή χρηματοδότησης του κράτους μέλους και της ΕΕ, πρακτικός οδηγός ΕΕ) που χορηγείται για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν υπερβαίνει το πλέον ευνοϊκό ποσοστό χρηματοδότησης που καθορίζουν οι ισχύοντες κανόνες της ενωσιακής νομοθεσίας.

Σημειώνεται ότι ο Κανονισμός 651/2014 τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023.

Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De minimis) (Κανονισμός 2023/2831) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302831)

Σύμφωνα με την από 02.04.2021 αναλυτική περιγραφή των δράσεων του ΕΣΑΑ Ελλάδα 2.0 (Μέρος 2, Παρουσίαση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων - Ανάλυση συνολικών αποτελεσμάτων, παρ. 9: Στήριξη των επενδύσεων μέσω του δανειακού προγράμματος του Ταμείου Ανάκαμψης περ. β. Δάνεια μέσω εμπορικών τραπεζών), αναφέρεται ότι «Μέσα από το κανάλι πρόκειται να συγχρηματοδοτηθούν ιδιωτικές επενδύσεις με κεφάλαια εμπορικών τραπεζών και με δανειακά κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας. Ο εν λόγω μηχανισμός αποσκοπεί στη χρηματοδότηση σημαντικών επενδύσεων εταιρειών κάθε μεγέθους, και θα καλύπτει κατά μέγιστο βαθμό το 50% του επενδυτικού κόστους, ενώ η ιδιωτική συμμετοχή θα καλύψει τουλάχιστον το 20% των ιδίων κεφαλαίων και το υπόλοιπο ποσό θα καλύπτεται από την εμπορική τράπεζα. Για την υλοποίηση του μηχανισμού, το Υπουργείο Οικονομικών θα συμβληθεί με εμπορικές τράπεζες οι οποίες θα προκύψουν μέσα από ανοικτή διαδικασία πρόσκλησης συμμετοχής τους. Οι τράπεζες θα κρίνουν με δικά τους κριτήρια την αξιοπιστία του εκάστοτε φορέα της

επένδυσης και τη βιωσιμότητα της επένδυσης, χωρίς παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού, ενώ πιστοποιημένοι ανεξάρτητοι ελεγκτές θα αξιολογούν την επιλεξιμότητα των επενδύσεων ως προς τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Σχεδίου και θα ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους κατά περίπτωση κανόνες κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, De Minimis, κλπ.)».

Ομοίως βάσει άρθ. 109, 108 και 107 ΣΛΕΕ εκδόθηκε ο [Κανονισμός 2023/2831](#) που αναφέρεται σε ενισχύσεις μικρού ύψους (έως 300.000€ σε οποιαδήποτε περίοδο κυλιόμενων τριών οικονομικών ετών σε μία ενιαία επιχείρηση, όπως αυτή ορίζεται στον Κανονισμό), σε όλους τους τομείς (με εξαίρεση π.χ. αλιεία και υδατοκαλλιέργεια). Πρόκειται για ενισχύσεις που είναι τόσο μικρές ώστε θεωρείται ότι δεν μπορούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών – πρόκειται κυρίως για τυπικές ενισχύσεις που παρέχονται μέσω προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Ο Κανονισμός επίσης δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές ή με υποχρεωτική χρήση εγχώριων προϊόντων αντί για εισαγόμενα.

Ο Κανονισμός προβλέπει τη δυνατότητα σώρευσης ενισχύσεων ήσσονος σημασίας υπό προϋποθέσεις. Απαγορεύεται όμως η σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή με κρατικές ενισχύσεις για το ίδιο μέτρο χρηματοδότησης υψηλού κινδύνου αν η σώρευση οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης έντασης.

Ο [Κανονισμός 2023/2831](#) αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2024 και εφαρμόζεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2030.

Εθνικό Νομοθετικό πλαίσιο Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

N.4738/2020 (άρθ. 271-8) ΤΑΑ

Με το [N.4738/2020](#) (όπως τροποποιήθηκε με τον [N.4820/2021](#) και τον [N.5079/2023](#)) συστάθηκε αυτοτελής Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης υπαγόμενη στον Υπουργό Οικονομικών με σκοπό τον συντονισμό της σύνταξης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης, καθώς και την παρακολούθηση και τον συντονισμό της υλοποίησης των προγραμμάτων και έργων τα οποία θα χρηματοδοτηθούν από τους πόρους του Ταμείου που θα διατεθούν στην Ελλάδα. Η Υπηρεσία αυτή (άρθ. 271) έχει ως σκοπό:

- τον συντονισμό της σύνταξης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης, το οποίο θα υποβληθεί προς έγκριση στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- την παρακολούθηση και τον συντονισμό της υλοποίησης των προγραμμάτων και έργων τα οποία θα χρηματοδοτηθούν με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης που θα διατεθούν στην Ελλάδα.

Εξάλλου στην Ειδική Υπηρεσία του Ταμείου Ανάκαμψης υπάγονται και ο συντονισμός και η παρακολούθηση των συναπτόμενων συμφωνιών χρηματοδοτικής συνεισφοράς και δανείου, κατά περίπτωση, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που υπογράφονται από τον Υπουργό Οικονομικών και τον αρμόδιο για την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης Υπουργό, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 14, 15 και 23 του

[Κανονισμού \(ΕΕ\) 2021/241](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Η Ειδική Υπηρεσία (τροποποίηση [N.5079/2023](#)) αποτελείται από:

1. Τη Γενική Διεύθυνση Συντονισμού Δράσεων και Διοικητικής Υποστήριξης, σκοπός της οποίας είναι η χάραξη επιχειρησιακού σχεδιασμού για την υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων και των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την υποστήριξη των οικονομικών και διοικητικών διαδικασιών στήριξης που απαιτούνται για τη λειτουργία της Ειδικής Υπηρεσίας που αποτελείται από τις Διευθύνσεις:

α) Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων, και

β) Διοικητικής Υποστήριξης

2. Τη Γενική Διεύθυνση Αναφορών και Θεσμικής Υποστήριξης, σκοπός της οποίας είναι η χάραξη επιχειρησιακού σχεδιασμού για τη διαμόρφωση αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης και ελέγχων των δράσεων και των έργων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και για τη σύνταξη εκθέσεων και αναφορών σχετικών με την υλοποίηση των οροσήμων και την επικοινωνία με τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς θεσμούς, που αποτελείται από:

α) τη Διεύθυνση Σχεδιασμού Διαδικασιών και Αξιολόγησης Ελέγχων,

β) τη Διεύθυνση Αναφορών και Δημοσιότητας.

3. Την Αυτοτελή Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης, και

4. Το Αυτοτελές Τμήμα Νομικής Υποστήριξης.

Τέλος, προβλέπεται η δυνατότητα παροχής τεχνικής βοήθειας στην Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης (Ε.Υ.Σ.Τ.Α.) του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και στους φορείς υλοποίησης των έργων του Σ.Α.Α. και τα Υπουργεία που εποπτεύουν την υλοποίηση των ως άνω έργων, (άρθ. 280Α).

N. 4820/2021 (άρθ. 196-198)

Ο [N.4820/2021](#) τροποποίησε εν μέρει τον [N.4738/2020](#) (όπως αναφέρθηκε ήδη). Περαιτέρω, με τα άρθρα 196-198 αναφέρεται στην αξιολόγηση της επιλεξιμότητας των επενδύσεων, τη χρηματοδότηση των επενδύσεων από το ΤΑΑ και τη δυνατότητα σώρευσης ενισχύσεων.

Ειδικότερα (άρθ. 196,) προβλέπει την έκδοση Υπουργικής απόφασης η οποία θα καθορίζει τα κριτήρια για την αξιολόγηση των επιλεξιμοτήτων των επενδύσεων, όπως ψηφιακός μετασχηματισμός, πράσινη μετάβαση, εξωστρέφεια, ανάπτυξη οικονομικών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων, καθώς και καινοτομία, έρευνα και ανάπτυξη, που δανειοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Επιπλέον ο αρμόδιος για την Ειδική Υπηρεσία του Ταμείου Ανάκαμψης Υπουργός, κατόπιν εισήγησής της, μπορεί να εκδίδει δημόσια πρόσκληση για τη δημιουργία καταλόγου αξιολογητών, οι οποίοι συνεργάζονται με τα πιστωτικά ιδρύματα και τους φορείς των

επενδυτικών σχεδίων και (οι οποίοι αξιολογητές) θα πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις και όρους όπως θα καθορίζεται στην απόφαση.

Εξάλλου (άρθ. 197) ορίζει ότι για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το Ελληνικό Δημόσιο, (εκπροσωπούμενο από τον αρμόδιο για την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης Υπουργό), μπορεί να συνάπτει συμβάσεις με: (α) την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και (β) με πιστωτικά ιδρύματα που πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται σε δημόσια πρόσκληση, την οποία εκδίδει ο ανωτέρω Υπουργός, ύστερα από εισήγηση της ανωτέρω υπηρεσίας.

Με Υπουργική απόφαση του αρμόδιου για την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από σχετική εισήγηση της Υπηρεσίας, ορίζονται η διαδικασία διάθεσης των αναγκαίων κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, οι όροι και προϋποθέσεις της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, εξειδικεύονται περαιτέρω τα κριτήρια και ο τρόπος ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ορίζονται η διαδικασία, οι όροι ανάθεσης και τα κριτήρια ανάθεσης σε αξιολογητές της παρ. 3 του άρθρου 8. Με την ίδια ως άνω απόφαση δύνανται να εξαιρούνται από τη διαδικασία της ανάθεσης σε αξιολογητές της παρ. 3 του άρθρου 8, οι ευρωπαϊκοί χρηματοπιστωτικοί θεσμοί, ειδικότερα η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.

Το άρθ. 198 αναφέρεται στη δυνατότητα σώρευσης κρατικών ενισχύσεων και ορίζει ότι τα επενδυτικά σχέδια που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση στο πλαίσιο του καθεστώτος δανειακής στήριξης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μπορούν να υπαχθούν, πριν ή μετά την έγκρισή τους για δανειοδότηση, και σε άλλο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων ή καθεστώς «ήσσονος σημασίας» (de minimis), με τους συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτά. Το ποσό όμως της συνολικής ενίσχυσης (από τη δανειακή στήριξη και οποιαδήποτε άλλη ενίσχυση για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες), δεν μπορεί να υπερβαίνει την ανώτατη ένταση ή το ανώτατο ποσό ενίσχυσης που ορίζεται στον [Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό \(ΕΕ\) 651/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό \(ΕΕ\) 1315/2023 της Επιτροπής της 23ης Ιουνίου 2023 και εκάστοτε ισχύει.](#)

N.4822/2021

Ο [N.4822/2021](#) κυρώνει τη Σύμβαση Χρηματοδότησης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκπροσωπούμενης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και της Ελληνικής Δημοκρατίας, στα πλαίσια του [Κανονισμού 2021/241](#), που θέσπισε το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (άρθ. 1), καθώς και τη Δανειακή Σύμβαση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκπροσωπούμενης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και της Ελληνικής Δημοκρατίας, ομοίως στα πλαίσια του [Κανονισμού 2021/241 \(άρθ. 2\)](#).

Επιπλέον προβλέπει στα άρθ. 3 και 4 την έκδοση Υπουργικών αποφάσεων, απαραίτητων για τη λειτουργία του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ειδικότερα στο άρθ. 3 ορίζει ότι θα καθορισθεί, με Υπουργική απόφαση, το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των

δράσεων και έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και οι διαδικασίες επιβολής διορθωτικών μέτρων και ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών. Περαιτέρω στο άρθρ. 4 προβλέπεται ότι με κοινή Υπουργική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου για την Ειδική Υπηρεσία του Ταμείου Ανάκαμψης Υπουργού θα οριστεί το ελάχιστο επιτόκιο χορήγησης των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης από τους τραπεζικούς φορείς προς τους δικαιούχους, κατόπιν ενημέρωσης από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους αναφορικά με το αντίστοιχο κόστος δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου.

ΕΣΑΑ και Πρόταση Επιτροπής

Όπως αναφέρει το επενδυτικό σχέδιο, την περίοδο 2021-2026 αναμένεται να εκταμιευθούν 30,5 δισ. ευρώ στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εκ των οποίων 17,8 δισ. ευρώ αφορούν σε επιχορηγήσεις και 12,7 δισ. ευρώ σε δάνεια. Με βάση τον κανονισμό του Ταμείου Ανάκαμψης, το 2021 η Ελλάδα αναμένεται να λάβει προπληρωμή του 13% του συνολικού ποσού επιχορηγήσεων και δανείων. Οι εκταμιεύσεις των υπολοίπων επιχορηγήσεων και δανείων κατανέμονται ισόποσα τα υπόλοιπα έτη μέχρι το 2026².

το επενδυτικό σχέδιο στοχεύει να περιορίσει: (α) Το πολύ μεγάλο παραγωγικό κενό (output gap) της οικονομίας (β) Το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο επενδύσεων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία - ενδεικτικά, (γ) το σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ.

Διευκρινίζεται στο επενδυτικό σχέδιο ότι για τη διάθεση των δανείων/χρηματοδότησης, πρόκειται να ενεργοποιηθούν τρία διακριτά χρηματοδοτικά κανάλια:

α) μέσω των Ευρωπαϊκών Χρηματοπιστωτικών Θεσμών. Ο εν λόγω μηχανισμός αποσκοπεί στη χρηματοδότηση σημαντικών επενδύσεων κυρίως μεσαίων και μεγάλων εταιριών, και προβλέπεται ότι θα καλύπτει κατά μέγιστο βαθμό το 50% του επενδυτικού κόστους

β) μέσω εμπορικών τραπεζών. Ο εν λόγω μηχανισμός αποσκοπεί στη χρηματοδότηση σημαντικών επενδύσεων εταιρειών κάθε μεγέθους, και θα καλύπτει κατά μέγιστο βαθμό το 50% του επενδυτικού κόστους, ενώ η ιδιωτική συμμετοχή θα καλύψει τουλάχιστον το 20% των ιδίων κεφαλαίων και το υπόλοιπο ποσό θα καλύπτεται από την εμπορική τράπεζα. Για την υλοποίηση του μηχανισμού, το Υπουργείο Οικονομικών θα συμβληθεί με εμπορικές τράπεζες οι οποίες θα προκύψουν μέσα από ανοικτή διαδικασία πρόσκλησης συμμετοχής τους. Οι τράπεζες θα κρίνουν με δικά τους κριτήρια την αξιοπιστία του εκάστοτε φορέα της επένδυσης και τη βιωσιμότητα της επένδυσης, χωρίς παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού, ενώ πιστοποιημένοι ανεξάρτητοι ελεγκτές θα αξιολογούν την επιλεξιμότητα των επενδύσεων ως προς τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Σχεδίου και θα ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους κατά περίπτωση κανόνες κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, De Minimis, κλπ.)

---

² Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, 02/04/2021

γ) μέσω ενός ταμείου επιχειρηματικών συμμετοχών υπό τη μορφή fund-of-funds υπό την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΑΤΕ). Αναφέρεται σε ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις.

Τα δάνεια θα κατευθυνθούν σε επενδύσεις που εμπίπτουν σε πέντε κατηγορίες: α) ψηφιακός μετασχηματισμός, β) πράσινη μετάβαση, γ) εξωστρέφεια, δ) ανάπτυξη οικονομικών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων, ε) καινοτομία – έρευνα & ανάπτυξη. Χαρακτηριστικό τους είναι ότι η μέγιστη κρατική χρηματοδότηση ανέρχεται στο 50% της αξίας της κάθε επένδυσης, με χρηματοδοτική συμμετοχή επενδυτών κατά τουλάχιστον 20%.

Σύμφωνα με την από 17.06.2021 [πρόταση της Επιτροπής \(COM\(2021\)328 Final, 2021/0159 \(NLE\)](#) για την έκδοση απόφασης από το Συμβούλιο επί του ΕΣΑΑ η έκθεση των ορκωτών θα πρέπει να βεβαιώνει την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και τον περιβαλλοντικό και ψηφιακό στόχο που θέτει ο [Κανονισμός 2021/241 \(παρ. 10\)](#). Για κάθε ένα από τα μέτρα που θα ληφθούν το επενδυτικό σχέδιο θα εξασφαλίσει ότι δεν προκαλείται σημαντική βλάβη στους 6 περιβαλλοντικούς στόχους [άρθ. 17 Κανονισμού 2020/852 \(Ταξινόμηση\)](#) (όπως μετριασμός της κλιματικής αλλαγής κλπ.) (παρ. 22). Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στα οριζόντια μέτρα (schemes) που λαμβάνονται και μέσω δανείων όπου θα πρέπει να εμπλουτίζονται με συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς σταθμούς/στόχους.(παρ. 23).

Τέλος το επενδυτικό σχέδιο αναμένεται ότι θα έχει μακροπρόθεσμη επίδραση στην Ελλάδα ([άρθ. 19 παρ. 3 Κανονισμού 2021/241](#)).

Απαρίθμηση εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, αποφάσεων κλπ. για εύρεση των ορισμών.

Παρακάτω παρατίθενται οι σχετικές εθνικές και ευρωπαϊκές νομοθεσίες, σύμφωνα με τις οποίες προκύπτουν οι παραπάνω ορισμοί.

Πράσινη Μετάβαση

1. [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/241](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, παράγραφος 11: ορισμός για επενδύσεις πράσινης μετάβασης. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0241>)
2. Σχέδιο Δράσης Οικολογικής Καινοτομίας Ευρωπαϊκή Επιτροπή
3. CEDEFOP: Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (<https://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/skills-green-economy>)
4. [N.3937/2011](#) [άρθ. 2](#): Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις, ορισμός βιοποικιλότητας (<https://www.e-nomothesia.gr/kat-periballon/n-3937-2011.html>)

5. Ν. 4342/2015 άρθ.3: Ενσωμάτωση οδηγίας 2012/27/ΕΕ - ορισμός ενεργειακής απόδοσης
6. Ν.4685/2020, άρθ. 2: Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις - ορισμός ενεργειακής απόδοσης κτιρίου, και ριζικής ανακαίνισης κτιρίου ή κτιριακής μονάδας (ανακαίνιση μεγάλης κλίμακας). (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/4685_2020_ar56-71N4122.pdf)
7. Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 (άρθ.2, παρ. 9) σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32020R0852>)
8. Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 (άρθ. 2, παρ. 11) για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα ... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1999>)
9. Ν. 4759/20, άρθ. 2: Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις - ορισμός βιώσιμης ανάπτυξης. (https://www.elinyae.gr/sites/default/files/2020-12/245a_2020.pdf)
10. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων – πτυχιούχος νοείται ως το επίπεδο 6 και άνω του εθνικού πλαισίου προσόντων (<https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/national-qualification-framework>)
11. Ενότητα 2 Εγγράφου Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης της πράσινης ανάπτυξης, 18/04/2012 - ορισμός για πράσινες θέσεις εργασίας (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2012:0092:FIN:EN:PDF>)
12. Ιστοσελίδα Διεθνή Οργανισμού Ενέργειας – ορισμός ενεργειακής ασφάλειας (<https://www.iea.org/areas-of-work/ensuring-energy-security>)

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

13. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, παράγραφος 12 ορισμός για επενδύσεις ψηφιακού μετασχηματισμού. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0241&from=EN>)
14. Πρόταση Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0825&from=en>)

15. Ελλάδα 2.0, Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Αναλυτική περιγραφή δράσεων - ψηφιοποίηση υπηρεσιών επιχειρήσεων, ψηφιακές υποδομές, ψηφιοποίηση ΜΜΕ (<https://www.minfin.gr/documents/20182/15898696/8-4-2021++%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1+2.0+-+%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AE+%CE%94%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD.pdf/bca4a60f-6ae0-4b66-ac08-b8fc2767e54f>)
16. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2014/651 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014 , για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ – ορισμός συνεργατικοί σχηματισμοί καινοτομίας. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651&from=EL>)
17. Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού – ορισμός κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας (https://digitalstrategy.gov.gr/website/static/website/assets/uploads/digital_strategy.pdf)

Καινοτομία – Έρευνα & Ανάπτυξη

18. Ευρωπαϊκός Πίνακας Αποτελεσμάτων Καινοτομίας - European innovation scoreboard (https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/scoreboards_en)
19. Ν.4310/2014 «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» άρθ. 2 σημείο 27, ορισμός καινοτομίας, σημείο 13 ορισμός επιστημονικής και τεχνολογικής καινοτομίας, σημείο 17 ορισμός έρευνας και ανάπτυξης, σημείο 23 ορισμός εφαρμοσμένης ή Βιομηχανικής Έρευνας, σημείο 35 ορισμός Πειραματικής έρευνας. (<http://www.gsrt.gr/Legislation/Files/LawFiles136/FEK%20258.pdf>)

Ανάπτυξη οικονομικών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων

20. Ν.4601/2019 Εταιρικοί μετασχηματισμοί. Βλ. μεταξύ άλλων, European Commission (1997) “Economies of Scale” The Single Market Review, Subseries V, Vol.4, Οδηγία (ΕΕ) 2019/882, ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2019/771, Θερίου, Ν. (2005). «Στρατηγική διοίκηση επιχειρήσεων» 2η έκδοση, Εκδόσεις Κρητικού, Αθήνα.

Εξωστρέφεια

21. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την προώθηση των εξαγωγών, Μάρτιος 2016 – ορισμός αύξησης του μεριδίου της αγοράς των εξαγόμενων προϊόντων στις παραδοσιακές αγορές εξαγωγής (<http://www.mindev.gov.gr/exostrefeia>)

22. Άρθρο 12, Ν.4399/2016 για προσαρμογή δείκτη σύμφωνα με την ειδική κατηγορία ενισχύσεων εξαγωγικής δραστηριότητας σε ποσοστό άνω του 70% επί του κύκλου εργασιών. (https://www.ependyseis.gr/anaptyxiakos/files/n4399_2016.pdf)
23. Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2015 για την αύξηση του ποσοστού της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας των τομέων εμπορεύσιμων της οικονομίας σε σχέση με τους τομείς μη εμπορεύσιμων. (<https://www.bankofgreece.gr/Publications/ekthdkth2015.pdf>)
24. Ιστοσελίδα Τράπεζας της Ελλάδος - ορισμός των βασικών λογαριασμών του εξωτερικού τομέα (<https://www.bankofgreece.gr/statistika/ekswterikos-tomeas/ameses-ependyseis>)
25. Ονοματολογία (ΑΥΟΟ ΠΟΛ. 1133/08, όπως τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ.1086/09) περί ΚΑΔ. (https://www.aade.gr/sites/default/files/2017-01/2_Onomatologia_2008.pdf)

Παράρτημα 2: Ορισμοί

Ακολούθως επεξηγούνται κάποιοι ενδεικτικοί ορισμοί με σκοπό την ορθότερη κατανόηση και διευκρίνιση των όρων που συναντώνται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Βιολογική ποικιλότητα ή βιοποικιλότητα³: η ποικιλία των ζώντων οργανισμών πάσης προελεύσεως, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των χερσαίων, θαλασσιών και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Επίσης, περιλαμβάνεται η ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και οικοσυστημάτων (άρθρο 2 του ν. 2204/1994. ΦΕΚ 59 Α΄). Στη βιολογική ποικιλότητα περιλαμβάνεται τέλος η ποικιλότητα των γονιδίων μέσα και μεταξύ των ειδών.

Βιώσιμη ανάπτυξη⁴: η ανάπτυξη που συνθέτει και σταθμίζει κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς στόχους με σκοπό την:

- επίτευξη διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης με τη δημιουργία ισχυρής παραγωγικής βάσης και έμφαση στην καινοτομία και την αύξηση της απασχόλησης,
- εδαφική και κοινωνική συνοχή, δίκαιη κατανομή πόρων και άρση των αποκλεισμών,
- προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, του τοπίου και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων.

Ενεργειακές και κλιματικές επιδιώξεις της Ένωσης για το 2030⁵: η δεσμευτική επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για εγχώρια μείωση κατά τουλάχιστον 40 % των εκπομπών αερίων

³ Ν.3937/2011 άρθ. 2: Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις, ορισμός βιοποικιλότητας (<https://www.e-nomothesia.gr/kat-periballon/n-3937-2011.html>)

⁴ Ν. 4759/20, άρθ. 2: Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις - ορισμός βιώσιμης ανάπτυξης. (https://www.elinyae.gr/sites/default/files/2020-12/245a_2020.pdf)

⁵ Άρθρο 2, Παράγραφος 11, του Κανονισμού 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα ... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1999>

του θερμοκηπίου σε σύγκριση με το 1990 σε όλους τους τομείς της οικονομίας με ορίζοντα επίτευξης το 2030, η δεσμευτική επιδίωξη σε επίπεδο Ένωσης για την επίτευξη μεριδίου ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που καταναλώνεται στην Ένωση τουλάχιστον 32 % έως το 2030, η πρωταρχική επιδίωξη σε επίπεδο Ένωσης για βελτίωση κατά τουλάχιστον 32,5 % της ενεργειακής απόδοσης το 2030 και η επιδίωξη διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας σε ποσοστό 15 % το 2030 ή τυχόν επακόλουθες σχετικές επιδιώξεις που θα συμφωνηθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για το 2030. Στους Κλιματικούς Στόχους της Ένωσης περιλαμβάνεται και η συμμόρφωση με τον στόχο για κλιματική ουδετερότητα της ΕΕ έως το 2050.

Ενεργειακή απόδοση κτιρίου - κτιριακής μονάδας⁶: η υπολογισθείσα ή μετρούμενη ποσότητα ενέργειας που απαιτείται για να ικανοποιηθεί η ενεργειακή ζήτηση που συνδέεται με την τυπική χρήση του κτιρίου, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ενέργεια που χρησιμοποιείται για θέρμανση, ψύξη, αερισμό, παραγωγή ζεστού νερού χρήσης (ZNX) και φωτισμό.

Ενεργειακή απόδοση⁷: ο λόγος της εκροής επιδόσεων, υπηρεσιών, αγαθών ή ενέργειας προς την εισροή ενέργειας.

Ενεργειακή ασφάλεια: Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (IEA) ορίζει την ενεργειακή ασφάλεια ως «τη συνεχή διαθεσιμότητα των ενεργειακών πηγών σε προσιτή τιμή⁸». Η ενεργειακή ασφάλεια έχει πολλές πτυχές: η μακροπρόθεσμη ενεργειακή ασφάλεια ασχολείται κυρίως με έγκαιρες επενδύσεις για την προμήθεια ενέργειας σύμφωνα με τις οικονομικές εξελίξεις και τις περιβαλλοντικές ανάγκες. Από την άλλη πλευρά, η βραχυπρόθεσμη ενεργειακή ασφάλεια επικεντρώνεται στην ικανότητα του ενεργειακού συστήματος να αντιδρά άμεσα σε ξαφνικές αλλαγές στο ισοζύγιο προσφοράς-ζήτησης.

Επένδυση: νοείται το σύνολο του κεφαλαίου που δεσμεύει μία επιχείρηση για ένα χρονικό διάστημα, με το οποίο χρηματοδοτεί την εκτέλεση δαπανών ενός επενδυτικού σχεδίου το οποίο στο τέλος της περιόδου αποφέρει πρόσθετα κεφάλαια στην επιχείρηση.

Επενδύσεις ανάπτυξης οικονομιών κλίμακας: νοούνται οι επενδύσεις οι οποίες, εφόσον επιτευχθούν οι νέες συνεργασίες, συμπεριλαμβανομένων επεκτάσεων υφιστάμενων συνεργασιών, καθώς και οι εξαγορές και συγχωνεύσεις μεταξύ μη-συνδεδεμένων εταιριών, σύμφωνα με το Ν.4601/2019, δημιουργούν τις συνθήκες μείωσης του μοναδιαίου (unit) κόστους παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών, έναντι της προγενέστερης κατάστασης⁹.

---

⁶ Ν.4685/2020, άρθ. 2: Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις - ορισμός ενεργειακής απόδοσης κτιρίου, και ριζικής ανακαίνισης κτιρίου ή κτιριακής μονάδας (ανακαίνιση μεγάλης κλίμακας). (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/4685_2020_ar56-71N4122.pdf)

⁷ Ν. 4342/2015 άρθ.3: Ενσωμάτωση οδηγίας 2012/27/ΕΕ - ορισμός ενεργειακής απόδοσης (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/4342_2015.pdf)

⁸ Ιστοσελίδα Διεθνής Οργανισμού Ενέργειας – ορισμός ενεργειακής ασφάλειας (<https://www.iea.org/areas-of-work/ensuring-energy-security>)

⁹ Ν.4601/2019 Εταιρικοί μετασχηματισμοί. Βλ. μεταξύ άλλων, European Commission (1997) “Economies of Scale” The Single Market Review, Subseries V, Vol.4, Οδηγία (ΕΕ) 2019/882, ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2019/771, Θερίου, Ν. (2005). «Στρατηγική διοίκηση επιχειρήσεων» 2η έκδοση, Εκδόσεις Κρητικού, Αθήνα.

Επενδύσεις εξωστρέφειας: νοούνται οι επενδύσεις μέσω των οποίων και κατά τη λειτουργία των επενδύσεων αυτών, βελτιώνεται άμεσα ή έμμεσα το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της χώρας.

Επενδύσεις πράσινης μετάβασης¹⁰ νοούνται οι επενδύσεις μέσω των οποίων και κατά τη λειτουργία των επενδύσεων αυτών, βελτιώνονται άμεσα ή έμμεσα οι δείκτες πράσινης μετάβασης. Στις επενδύσεις πράσινης μετάβασης συμπεριλαμβάνονται οι πράσινες τεχνολογίες και ικανότητες, μεταξύ άλλων η βιοποικιλότητα, η ενεργειακή απόδοση, η ανακαίνιση κτιρίων και η κυκλική οικονομία, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της Ένωσης, στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διαφύλαξη της ενεργειακής ασφάλειας. Ειδικότερα, οι δείκτες πράσινης μετάβασης είναι:

1. δείκτες μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου,
2. δείκτες βελτίωσης της κυκλικής οικονομίας,
3. δείκτες βιοποικιλότητας,
4. δείκτες ενεργειακής ασφάλειας,

δείκτες συνολικής βελτίωσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Επενδύσεις ψηφιακού μετασχηματισμού: νοούνται οι επενδύσεις μέσω των οποίων και κατά τη λειτουργία των επενδύσεων αυτών, βελτιώνονται άμεσα ή έμμεσα οι δείκτες για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας ενισχύοντας τη διεθνή ψηφιακή ταυτότητα και ανταγωνιστικότητά της χώρας. Τα αποτελέσματα επενδύσεων ψηφιακού μετασχηματισμού αξιολογούνται από τις επιδόσεις της Ελλάδας σε δείκτες που αποτυπώνουν την ψηφιακή ωριμότητα ενός κράτους, όπως για παράδειγμα ο Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (Digital Economy and Society Index, DESI) και ο Δείκτης Ψηφιακής Ανταγωνιστικότητας του Διεθνούς Κέντρου Ανταγωνιστικότητας (Institute for Management Development, IMD). Οι επενδύσεις που είναι σχετικές με τον ψηφιακό μετασχηματισμό αφορούν την υλοποίηση επενδύσεων σε ψηφιακές τεχνολογίες, υποδομές και διαδικασίες. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις θα πρέπει να προωθούν ιδίως την ψηφιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και υποδομών δεδομένων, συνεργατικών σχηματισμών και κόμβων ψηφιακής καινοτομίας και ανοικτών ψηφιακών λύσεων ενώ παράλληλα η ψηφιακή μετάβαση θα πρέπει να παρέχει κίνητρα για την ψηφιοποίηση των ΜΜΕ¹¹.

Έρευνα και Ανάπτυξη (E & A): νοείται η δημιουργική εργασία η οποία καλύπτει τις δραστηριότητες της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας και πραγματοποιείται σε συστηματική βάση με σκοπό την αύξηση του αποθέματος της γνώσης, συμπεριλαμβανομένης της γνώσης του ανθρώπου, του πολιτισμού και της κοινωνίας,

---

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, παράγραφος 11: ορισμός για επενδύσεις πράσινης μετάβασης. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0241&from=EN>)

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, παράγραφος 12 ορισμός για επενδύσεις ψηφιακού μετασχηματισμού. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0241&from=EN>)

καθώς και η χρήση του αποθέματος της γνώσης για την ανάπτυξη νέων εφαρμογών¹². Ως «**Εφαρμοσμένη ή Βιομηχανική Έρευνα**» ορίζεται η σχεδιασμένη έρευνα ή η κριτική διερεύνηση ενός πεδίου που αποσκοπεί στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, διεργασιών ή υπηρεσιών ή για τη σημαντική βελτίωση προϊόντων, διεργασιών ή υπηρεσιών που υπάρχουν¹³. Ως «**Πειραματική Ανάπτυξη**» ορίζεται η απόκτηση, ο συνδυασμός, η διαμόρφωση και η χρήση υφισταμένων επιστημονικών, τεχνολογικών και άλλων συναφών γνώσεων και δεξιοτήτων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών ή υπηρεσιών¹⁴.

Καινοτομία: νοείται η αξιοποίηση υφιστάμενης ή νέας γνώσης ή η μετατροπή μιας ιδέας σε προϊόν ή διαδικασία ή υπηρεσία¹⁵. Περαιτέρω, ως «**επιστημονική και τεχνολογική καινοτομία**» ορίζεται το αποτέλεσμα ερευνητικών και τεχνολογικών προσπαθειών που οδηγούν ή που επιδιώκεται να οδηγήσουν στην υλοποίηση νέων ή τη βελτίωση προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών που υπάρχουν ήδη¹⁶.

Κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας¹⁷ και ανοικτών ψηφιακών λύσεων: νοούνται οι «υπηρεσίες μιας στάσης» για την υποστήριξη των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό των παραγωγικών διαδικασιών τους και την προαγωγή της καινοτομίας τους με χρήση ψηφιακών τεχνολογιών. Οι κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας αποτελούν οργανισμούς ή συμπράξεις οργανισμών που υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις να γίνουν πιο ανταγωνιστικές σε σχέση με τα προϊόντα, τις υπηρεσίες ή/και τις παραγωγικές τους διαδικασίες, με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Ταυτόχρονα οι κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας συμβάλλουν στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος με τη συμμετοχή σε κοινές δράσεις μικρομεσαίων, μεγάλων και νεοφυών επιχειρήσεων, ερευνητικών ιδρυμάτων και δημόσιων οργανισμών.

Κυκλική οικονομία¹⁸: οικονομικό σύστημα στο οποίο διατηρείται η αξία των προϊόντων, των υλικών και άλλων πόρων στην οικονομία για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με την ενίσχυση της αποτελεσματικής χρήσης τους στην παραγωγή και κατανάλωση, μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο της χρήσης τους, και με την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων και της αποδέσμευσης επικίνδυνων

---

¹² Ν.4310/2014 «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» άρθ. 2 σημείο 17 ορισμός έρευνας και ανάπτυξης (<http://www.gsrt.gr/Legislation/Files/LawFiles136/FEK%20258.pdf>)

¹³ Ν.4310/2014 «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» άρθ. 2 σημείο 23 ορισμός εφαρμοσμένης ή Βιομηχανικής Έρευνας (<http://www.gsrt.gr/Legislation/Files/LawFiles136/FEK%20258.pdf>)

¹⁴ Ν.4310/2014 «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» άρθ. 2 σημείο 35 ορισμός Πειραματικής έρευνας (<http://www.gsrt.gr/Legislation/Files/LawFiles136/FEK%20258.pdf>)

¹⁵ Ν.4310/2014 «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» άρθ. 2 σημείο 27, ορισμός καινοτομίας, (<http://www.gsrt.gr/Legislation/Files/LawFiles136/FEK%20258.pdf>)

¹⁶ Ν.4310/2014 «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» άρθ. 2 σημείο 13 ορισμός επιστημονικής και τεχνολογικής καινοτομίας, (<http://www.gsrt.gr/Legislation/Files/LawFiles136/FEK%20258.pdf>)

¹⁷ Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού – ορισμός κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας (https://digitalstrategy.gov.gr/website/static/website/assets/uploads/digital_strategy.pdf)

¹⁸ Άρθρο 2, Παράγραφος 9 του Κανονισμού 2020/852 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>)

ουσιών σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής τους, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής της ιεράρχησης των αποβλήτων.

Νέες Θέσεις Εργασίας¹⁹: Μία επένδυση θεωρείται ότι συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας, εφόσον το επενδυτικό έργο συνεπάγεται καθαρή αύξηση του αριθμού των εργαζομένων αποτυπωμένη σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) στην επιχειρηματική εγκατάσταση και αντιστοίχως στην επιχείρηση, σε σύγκριση με τις ΕΜΕ του προηγούμενου δωδεκαμήνου από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος δανειοδότησης. Ο βασικός αριθμός απασχολούμενων εκφράζεται σε Ετήσια Μονάδα Εργασίας (ΕΜΕ). Οποιοσδήποτε εργάστηκε με πλήρες ωράριο μέσα σε μια επιχείρηση, ή για λογαριασμό της, κατά τη διάρκεια όλου του έτους αναφοράς υπολογίζεται ως μία μονάδα. Οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, οι εποχιακοί εργαζόμενοι και τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, αντιμετωπίζονται ως κλάσματα μιας ΕΜΕ. Η δημιουργία εξειδικευμένων θέσεων εργασίας σε έναν κλάδο εκφράζεται ως το ποσοστό των πτυχιούχων²⁰ συγκεκριμένων ειδικοτήτων συναφών με τον κλάδο ως προς τις συνολικές νέες θέσεις εργασίας.

Πράσινες θέσεις εργασίας²¹: Όλες οι θέσεις εργασίας που εξαρτώνται από το περιβάλλον ή που δημιουργούνται, υποκαθίστανται ή επανακαθορίζονται (από την άποψη δεξιοτήτων, μεθόδων εργασίας, χαρακτηριστικών που αποκτούν οικολογικό προσανατολισμό κ.λπ.) κατά τη διαδικασία μετάβασης σε μια πιο πράσινη οικονομία.

Πράσινες ικανότητες/δεξιότητες: οι γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες και αξίες που χρειάζονται για να υποστηριχτεί και να αναπτυχθεί μια βιώσιμη κοινωνία που στοχεύει στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον²².

Πράσινες τεχνολογίες: νοούνται οι τεχνολογίες οι οποίες κατά την εφαρμογή τους βελτιώνουν σημαντικά την περιβαλλοντική απόδοση των επενδύσεων, έναντι των συμβατικών τεχνολογιών. Οι φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες είναι ωφέλιμες για τις επιχειρήσεις, μειώνουν την πίεση στο περιβάλλον και συμβάλλουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας²³. Τέτοιες τεχνολογίες είναι όλες εκείνες όπου η χρήση τους είναι λιγότερο επιβλαβής για το περιβάλλον από τις σχετικές εναλλακτικές. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται (ενδεικτικά):

- Παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας - όπως ηλιακή ή και αιολική ενέργεια
- Καθαρότερες μετακινήσεις και αυτοκίνητα
- Παθητικά κτίρια ή οικολογικά υλικά κατασκευής

---

¹⁹ Ν.4399/16, άρθρο 8, παρ. 5α. (μία εκ των βασικών προϋποθέσεων για την ενίσχυση του μισθολογικού κόστους των νέων θέσεων εργασίας που προκύπτουν από την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου)

²⁰ Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων – πτυχιούχος νοείται ως το επίπεδο 6 και άνω του Εθνικού Πλαισίου προσόντων (<https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/national-qualification-framework>)

²¹ Ενότητα 2 Εγγράφου Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης της πράσινης ανάπτυξης – 18/04/2012 (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2012:0092:FIN:EN:PDF>)

²² CEDEFOP: Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (<https://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/skills-green-economy>)

²³ Σχέδιο Δράσης Οικολογικής Καινοτομίας Ευρωπαϊκή Επιτροπή (https://ec.europa.eu/environment/ecoap/about-action-plan/etap-previous-action-plan_en)

- Επεξεργασία αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση

Ριζική ανακαίνιση κτιρίου ή κτιριακής μονάδας (ανακαίνιση μεγάλης κλίμακας)²⁴: η ανακαίνιση κατά την οποία, η συνολική δαπάνη της ανακαίνισης που αφορά το κέλυφος του κτιρίου ή της κτιριακής μονάδας ή τα τεχνικά συστήματά τους υπερβαίνει το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της αξίας του κτιρίου ή της κτιριακής μονάδας, εξαιρουμένης της αξίας του οικοπέδου επί του οποίου έχει κατασκευαστεί το κτίριο.

Συνεργασία: νοείται η δραστηριότητα που διέπεται από μακροχρόνιες (με συμβατική ή πραγματική διάρκεια μεγαλύτερη της πενταετίας) δεσμευτικού χαρακτήρα συμβάσεις συνεργασίας μεταξύ μη-συνδεδεμένων επιχειρήσεων με σκοπό την από κοινού προώθηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (προμηθευτικές συνεργασίες, εξαγωγικές συνεργασίες, συμβολαιακή γεωργία, δικαιόχρηση (franchise), κοινά έργα έρευνας και ανάπτυξης, μεταξύ άλλων), είτε με τη δημιουργία νομικών προσώπων με τις ίδιες ανωτέρω επιδιώξεις (κοινοπραξίες, συνεταιρισμοί, οργανώσεις και ομάδες παραγωγών ανεξαρτήτως νομικού τύπου, μεταξύ άλλων).

Συνεργατικοί σχηματισμοί: νοούνται δομές ή οργανωμένες ομάδες ανεξάρτητων μερών (όπως καινοτόμες νεοσύστατες επιχειρήσεις, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς και οργανισμοί έρευνας και διάδοσης γνώσεων, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και άλλοι συναφείς οικονομικοί παράγοντες) που έχουν σχεδιαστεί για να τονώσουν την καινοτόμο δραστηριότητα, με την προώθηση, την από κοινού χρήση εγκαταστάσεων και την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης και συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη μεταφορά γνώσεων, τη δημιουργία δικτύων, τη διάδοση πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών του συνεργατικού σχηματισμού.²⁵

Συνεργατικοί σχηματισμοί: νοούνται δομές ή οργανωμένες ομάδες ανεξάρτητων μερών (όπως καινοτόμες νεοσύστατες επιχειρήσεις, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς και οργανισμοί έρευνας και διάδοσης γνώσεων, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και άλλοι συναφείς οικονομικοί παράγοντες) που έχουν σχεδιαστεί για να τονώσουν την καινοτόμο δραστηριότητα, με την προώθηση, την από κοινού χρήση εγκαταστάσεων και την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης και συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη μεταφορά γνώσεων, τη δημιουργία δικτύων, τη διάδοση πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών του συνεργατικού σχηματισμού.²⁶

---

²⁴ Ν.4685/2020, άρθ. 2: Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις - ορισμός ενεργειακής απόδοσης κτιρίου, και ριζικής ανακαίνισης κτιρίου ή κτιριακής μονάδας (ανακαίνιση μεγάλης κλίμακας). (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/4685_2020_ar56-71N4122.pdf)

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2014/651 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ – ορισμός συνεργατικοί σχηματισμοί καινοτομίας. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651&from=EL>)

²⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2014/651 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ – ορισμός συνεργατικοί σχηματισμοί καινοτομίας. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651&from=EL>)

Σύνθετα τουριστικά καταλύματα²⁷: νοούνται τα ξενοδοχειακά καταλύματα της υποπερ. α' της περ. α' της παρ. 2²⁸ του Ν.4276/2014, τα οποία που ανεγείρονται σε συνδυασμό:

1. με τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες της υποπερ. ββ' της περ. β' της παρ. 2²⁹ και
2. με εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής³⁰. Για την ίδρυση και λειτουργία των σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του ν. 4002/2011 (Α' 180). Για την εφαρμογή του νόμου αυτού ως εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής νοούνται συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ, κέντρα θαλασσοθεραπείας, τουριστικοί λιμένες, χιονοδρομικά κέντρα, θεματικά πάρκα, Κέντρα Προπονητικού Αθλητικού Τουρισμού, υδροθεραπευτήρια, καθώς και οι εξής εγκαταστάσεις ειδικών μορφών τουρισμού: μονάδες ιαματικής θεραπείας, κέντρα ιαματικού τουρισμού θερμαλισμού, κέντρα αναζωογόνησης, κέντρα ευεξίας και αισθητικής και κέντρα καταδυτικού τουρισμού. Με απόφαση του Υπουργού Τουρισμού δύνανται να προσδιορίζονται και άλλα είδη τουριστικών επιχειρήσεων ή εγκαταστάσεων ως εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, που αποτελούν τμήμα των σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων.

Τουριστικές κατοικίες³¹: νοούνται τα μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, που είναι αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, είναι τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες, μεμονωμένες ή σε συγκρότημα μονοκατοικίες, επιφανείας σαράντα (40) τ.μ. τουλάχιστον εκάστη, με αυτοτέλεια λειτουργίας και ανεξάρτητη εξωτερική προσπέλαση. Δομούνται με όρους δόμησης κατοικίας. Για την ίδρυση και λειτουργία των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών εφαρμόζεται το άρθρο 46 του ν. 4179/2013.

Ψηφιακές υπηρεσίες³²: νοούνται υπηρεσίες που περιλαμβάνουν μια μεγάλη κατηγορία διαδικτυακών υπηρεσιών, από απλούς ιστότοπους έως υπηρεσίες υποδομής διαδικτύου και διαδικτυακές πλατφόρμες. Συγκεκριμένα, η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών των επιχειρήσεων³³ αφορά στην ενίσχυση της ενσωμάτωσης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις. Αυτό επιτυγχάνεται παρέχοντας χρηματοδότηση για την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών ηλεκτρονικών πληρωμών, εργασίας από απόσταση, digital marketplace, κυβερνοασφάλειας, προμήθειας λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού κλπ. Επιπλέον οι επενδύσεις στοχεύουν στην αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων της ψηφιακής ένταξης, της επανεκπαίδευσης του

²⁷ Άρθρο 1, παρ. 2.α. περίπτωση δδ) του Ν.4276/2014.

²⁸ Άρθρο 1, παρ. 2.α. περίπτωση αα) του Ν.4276/2014- Ξενοδοχεία.

²⁹ Άρθρο 1, παρ. 2.β. περίπτωση ββ) του Ν.4276/2014- Αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες.

³⁰ Άρθρο 1, παρ. 3 του Ν.4276/2014 του Ν.4276/2014- Εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής.

³¹ Άρθρο 1, παρ. 2.β. περίπτωση ββ) του Ν.4276/2014.

³² Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0825&from=en>)

³³ Ελλάδα 2.0, Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Αναλυτική περιγραφή δράσεων (<https://www.minfin.gr/documents/20182/15898696/8-4-2021+%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1+2.0+%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AE+%CE%94%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD.pdf/bca4a60f-6ae0-4b66-ac08-b8fc2767e54f>)

εργατικού δυναμικού στο πλαίσιο ενός ψηφιακού περιβάλλοντος, της ενίσχυσης ψηφιακών δεξιοτήτων και της ψηφιακής επιχειρηματικότητας στις επιχειρήσεις.

Ψηφιακές υποδομές και υποδομές δεδομένων: νοούνται ο εξοπλισμός και το λογισμικό, σχετικά με τη δικτύωση, τις τηλεπικοινωνίες, το cloud computing, την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, τη διαχείριση δεδομένων, την ανάλυση δεδομένων, τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης, το IoT και τη βιομηχανική αυτοματοποίηση³⁴.

Ψηφιοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων³⁵: νοούνται επενδύσεις από ΜΜΕ οι οποίες στοχεύουν στην βελτίωση της λειτουργίας τους και της ανταγωνιστικότητάς τους ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες ηλεκτρονικών πληρωμών, εργασίας από απόσταση, ψηφιακού γραφείου (διαχείριση εγγράφων, έργων κ.λπ.), digital marketplace, κυβερνοασφάλειας κ.λπ

---

³⁴ Ελλάδα 2.0, Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Αναλυτική περιγραφή δράσεων

³⁵ Ελλάδα 2.0, Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Αναλυτική περιγραφή δράσεων

Παράρτημα 3: Αμοιβές Ανεξάρτητων Αξιολογητών

Η αμοιβή του Ανεξάρτητου Αξιολογητή προσδιορίζεται βάσει της υπό στοιχεία 168312 ΕΞ 2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (ΑΔΑ: 9Ζ90Η-ΚΟΝ), όπως εκάστοτε ισχύει ως εξής:

Κατηγορία	Προϋπολογισμός επενδυτικού σχεδίου (€)	Εύρος τιμών για Αμοιβή Ελεγκτή (€)
Μικρά επενδυτικά	Έως 50.000	1.500
	50.001- 100.000	2.500
	100.001-200.000	3.500
Μεσαία επενδυτικά	200.001 - 300.000	4.000
	300.001 - 500.000	5.000
	500.001 – 1.000.000	7.000
Μεγάλα επενδυτικά	1.000.001 -10.000.000	7.000+0,2% ανά 1.000.000 ευρώ (για το μέρος που υπερβαίνει το 1 εκατ.)
	10.000.001 - 50.000.000	23.000+0,06% ανά 1.000.000 ευρώ (για το μέρος που υπερβαίνει τα 10 εκατ.)
	50.000.001 - 100.000.000	46.000+0,04% ανά 1.000.000 ευρώ
	100.000.001 και άνω	70.000

Παράρτημα 4: ΕΛΛΑΔΑ – Χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων με ισχύ από 1.1.2024 έως 31.12.2027

Κωδικός ζώνης	Όνομασία ζώνης	Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που ισχύουν για τις περιφερειακές ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις ³⁶
---------------	----------------	--

Περιφέρειες του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ΕΚ

Κωδικός NUTS	Όνομασία της περιφέρειας NUTS	Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης (μεγάλες επιχειρήσεις) 1.1.2024-31.12.2027
EL41	Βόρειο Αιγαίο	60 %
EL42	Νότιο Αιγαίο	50 %
EL43	Κρήτη	60 %
EL51	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	50 %
EL52	Κεντρική Μακεδονία	50 %
EL53	Δυτική Μακεδονία	60 %
EL54	Ήπειρος	50 %
EL61	Θεσσαλία	50 %
EL62	Ιόνια Νησιά	40 %
EL63	Δυτική Ελλάδα	50 %
EL64	Στερεά Ελλάδα	40 %
EL643	Ευρυτανία (αραιοκατοικημένη περιοχή)]	
EL65	Πελοπόννησος (εν μέρει: εξαιρουμένης της Αργολίδας, Αρκαδίας – δήμοι Μεγαλόπολης, Γορτυνίας και Τρίπολης από την EL651 Αργολίδα, Αρκαδία· και της Μεσσηνίας — δήμος Οιχαλίας από την EL653 Λακωνία, Μεσσηνία).	40 %
EL65	Πελοπόννησος (εν μέρει: μόνο η Αρκαδία – δήμοι Μεγαλόπολης, Γορτυνίας και Τρίπολης από την EL651 Αργολίδα, Αρκαδία· και η Μεσσηνία – δήμος Οιχαλίας από την EL653 Λακωνία, Μεσσηνία).	50 %

Μη προκαθορισμένες περιοχές του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης ΕΚ

Κωδικός NUTS	Όνομασία της περιφέρειας NUTS	Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης (μεγάλες επιχειρήσεις) 1.1.2022-31.12.2027
EL302	Δυτικός Τομέας Αθηνών	15 %
EL305	Ανατολική Αττική	25 %
EL306	Δυτική Αττική	25 %
EL307	Πειραιάς, Νήσοι	25 %

³⁶ Για τα επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες κάτω των 50 εκατ. EUR, το όριο αυτό προσαρξάνεται κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες για τις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες για τις μικρές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36). Για μεγάλα επενδυτικά σχέδια, η εν λόγω μέγιστη ένταση ενίσχυσης υπόκειται σε προσαρμογή σύμφωνα με την παράγραφο 19 σημείο 3) των ΚΓΠΕ.

Παράρτημα 5Α: Παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει των άρθρων 14 και 17 του ΓΑΚ 651/2014 – Α.Π.: 171713 ΕΞ 2024 (18/11/2024)

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Λαμβάνοντας υπόψη τα οριζόμενα:

α) στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ειδικότερα τις διατάξεις του άρθρου 22.2.δ.iii,

β) στην υπ. αριθμ. 26476 ΕΞ 2024/ 19.02.2024 απόφαση του Αναπληρωτή υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 1250) συμπλήρωσης και εξειδίκευσης των αρμοδιοτήτων των οργανικών μονάδων της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. αριθμ. 145389 ΕΞ 2024/ 10.10.2024 Απόφαση και ειδικότερα τα οριζόμενα στην υποπερ. αιε) στην περ. α) του άρθρου 5 (Β' 5648).

γ) στον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014, ειδικότερα το άρθρο 14 και το άρθρο 17,

δ) στην υπ. αριθμ. 119126 ΕΞ 2021/28.09.2021 (Β' 4498) απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ως ισχύει,

ε) στην υπ. αριθμ. 120141 ΕΞ 2021/30.09.2021 απόφαση του Διοικητή της ΕΥΣΤΑ περί έγκρισης του Εγχειριδίου Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΤΑΑ, όπως ισχύει,

στ) στο άρθρο τρίτο του Ν.4822/2021 (ΦΕΚ Α'/135),

ζ) στην υπ' αριθμ. 71693 ΕΞ 2023/09.05.2023 (Β' 3079) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού των διαδικασιών επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού στο πλαίσιο Δράσεων και Έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας,

η) στην υπ. αριθμ. 47990 ΕΞ 2022/04.04.2022 (Β' 1814) απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, τις προϋποθέσεις χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις και συναφή θέματα,

η) στις από 28 Δεκεμβρίου 2021 Επιχειρησιακές Συμφωνίες μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των πιστωτικών ιδρυμάτων, ως αυτές ισχύουν και τις υποχρεώσεις που τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν αναλάβει κατά την υπογραφή αυτών,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Σχετικά με την ανάγκη θέσπισης μηχανισμού για την παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), τα οποία αποτελούν περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις και επενδυτικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ

[άρθρο 14 και άρθρο 17 του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού (ΓΑΚ 651/2014)] αποφασίζουμε τα ακόλουθα:

A. Μακροχρόνιες υποχρεώσεις

A1. Όταν η επιχείρηση έχει λάβει κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 14 του ΓΑΚ 651/2014, οφείλει για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, εφόσον πρόκειται για ΜΜΕ ή πέντε (5) ετών για μεγάλες επιχειρήσεις, από την ολική εκταμίευση του ορίου της δανειακής σύμβασης πόρων ΤΑΑ και την ολοκλήρωση του φυσικού αντικειμένου (ήτοι μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης):

- Να διατηρεί την επένδυση και να λειτουργεί εντός της περιοχής υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου που έχει ενισχυθεί, δηλαδή εντός της περιφερειακής ενότητας ή εντός του δήμου στις περιπτώσεις περιοχών δίκαιης μετάβασης.
- Να μην αντικαταστήσει μονάδα ή εξοπλισμό εκτός κι αν κατέστησαν παρωχημένα ή υπέστησαν βλάβες κατά την περίοδο αυτή, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα διατηρείται στη συγκεκριμένη περιοχή κατά τη σχετική ελάχιστη απαιτούμενη περίοδο. Η καινούρια μονάδα ή εξοπλισμός πρέπει να είναι ανάλογης αξίας και λειτουργικότητας με τα αντικατασταθέντα. Η μονάδα ή ο εξοπλισμός που αντικαθίσταται πρέπει είτε να παραμείνει στην ενισχυόμενη περιοχή είτε να πωληθεί σε τιμή αγοράς. Επιπλέον, δεν πρέπει να χορηγηθεί καμία περιφερειακή ενίσχυση για την επένδυση αντικατάστασης.

A2. Όταν η επιχείρηση έχει λάβει κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 14 του ΓΑΚ 651/2014, ανεξαρτήτως μεγέθους, οφείλει να μην προβεί σε μετεγκατάσταση από άλλη επιχειρηματική εγκατάσταση που βρίσκεται σε έδαφος συμβαλλόμενου μέρους της συμφωνίας Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στην επιχειρηματική εγκατάσταση στην οποία πραγματοποιήθηκε η αρχική επένδυση για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών μετά την ολοκλήρωση της αρχικής επένδυσης.

A3. Όταν η επιχείρηση έχει λάβει κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 14 ή του άρθρου 17 του ΓΑΚ 651/2014, για μίσθωση ενσώματων στοιχείων ενεργητικού, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Για τη γη και τα κτίρια, η μίσθωση πρέπει να συνεχίζεται για τουλάχιστον πέντε έτη μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσης για μεγάλες επιχειρήσεις ή τρία έτη στην περίπτωση των ΜΜΕ.
- Για τις μονάδες παραγωγής ή τα μηχανήματα, η μίσθωση πρέπει να λαμβάνει τη μορφή χρηματοδοτικής μίσθωσης και να περιλαμβάνει υποχρέωση αγοράς των στοιχείων ενεργητικού κατά τη λήξη της διάρκειας της μίσθωσης από την επιχείρηση.

A4. Όταν η επιχείρηση έχει λάβει κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 14 ή του άρθρου 17 του ΓΑΚ 651/2014, για ενίσχυση μισθολογικού κόστους, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η πλήρωση κάθε θέσης εργασίας πραγματοποιείται εντός τριών ετών από την ολοκλήρωση της επένδυσης.
- Κάθε θέση εργασίας που δημιουργείται μέσω της επένδυσης διατηρείται στη συγκεκριμένη περιοχή για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών, ή τριών ετών στην περίπτωση των ΜΜΕ από την ημερομηνία πλήρωσης της θέσης για πρώτη φορά.
- Το επενδυτικό έργο συνεπάγεται καθαρή αύξηση του αριθμού των εργαζομένων που απασχολούνται στη συγκεκριμένη εγκατάσταση σε σύγκριση με τον μέσο όρο κατά τους

προηγούμενους 12 μήνες, μετά την αφαίρεση από τον αριθμό των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν τυχόν απωλειών θέσεων εργασίας που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, εκφρασμένων σε ετήσιες μονάδες εργασίας.

Ενδεχόμενες μειώσεις θέσεων εργασίας σε άλλες επιχειρηματικές εγκαταστάσεις που ανήκουν στην ίδια επιχείρηση θα πρέπει να ελέγχονται.

B. Παρακολούθηση τήρησης μακροχρόνιων υποχρεώσεων

Αρμόδια για την παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης και αποτελούν περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις και επενδυτικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ, είναι η Αυτοτελής Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης, ως φορέας υλοποίησης.

Για τις ανάγκες της παρακολούθησης αυτών, η Αυτοτελής Διεύθυνση τηρεί ηλεκτρονικό αρχείο υπόχρεων, το οποίο ενημερώνει συστηματικά καθ' όλο το διάστημα παρακολούθησης της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων ανά επιχείρηση. Η αρμόδια Αυτοτελής Διεύθυνση, μέσω του Πιστωτικού Ιδρύματος (ΠΙ), ζητά διευκρινίσεις και συλλέγει πρόσθετα στοιχεία, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, ενημερώνοντας το σχετικό αρχείο και κάθε αρμόδιο όργανο.

Το ΠΙ και η ενισχυόμενη επιχείρηση οφείλουν να αποδέχονται και να διευκολύνουν ελέγχους και επαληθεύσεις που διενεργούνται από όργανα του Ελληνικού Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

B1. Υποχρεώσεις Πιστωτικού Ιδρύματος

Μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης, το ΠΙ καθορίζει το ακριβές διάστημα έναρξης ανάληψης και λήξης κάθε μακροχρόνιας υποχρέωσης της επιχείρησης και ενημερώνει αμελλητί την επιχείρηση και την Αυτοτελή Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης, αποστέλλοντας στην τελευταία και το τεκμηριωτικό υλικό ολοκλήρωσης του φυσικού αντικείμενου της επένδυσης, για την επαλήθευση της διάρκειας της υποχρέωσης της επιχείρησης.

B2. Υποχρεώσεις επιχείρησης

Η τήρηση όρων μακροχρονίων υποχρεώσεων πιστοποιείται με έκθεση από ανεξάρτητο ελεγκτή, που διορίζει προς τούτο με δικές του δαπάνες η επιχείρηση. Εντός δύο μηνών από τη λήξη τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεων, η επιχείρηση οφείλει να αποστείλει προς την Αυτοτελή Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης μέσω του ΠΙ, τη σχετική Έκθεση.

Στην Έκθεση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, και ανάλογα με την περίπτωση, πιστοποιείται η τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων με βάση, ενδεικτικά, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που αφορούν στα ακόλουθα:

- Νόμιμη υπόσταση και λειτουργία
  - Στοιχεία πιστοποίησης της νόμιμης υπόστασής της (τελευταίο καταστατικό, κλπ)
  - Πρόσφατα νομιμοποιητικά έγγραφα εκπροσώπησης
- Πιστοποιητικό δικαστικής φερεγγυότητας Οικονομικά στοιχεία
  - Οικονομικές Καταστάσεις τελευταίου φορολογικού έτους
  - Ε3 του τελευταίου οικονομικού έτους
  - Ισοζύγιο 4ου βαθμού 31/12 υπογεγραμμένο από τον Νόμιμο Εκπρόσωπο και τον Οικονομικό Δ/ντή ή τον Λογιστή της επιχείρησης

- Παραγωγική λειτουργία της ενισχυθείσας επένδυσης
  - Πρόσφατη άδεια λειτουργίας της επένδυσης που έχει ενισχυθεί
  - Βεβαίωση μη αντικατάστασης ή πλήρους λειτουργικότητας μηχανημάτων της επένδυσης σύμφωνα με τους όρους της ενίσχυσης, υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο μηχανικό
- Βεβαίωση Χρηματοδοτικής Μίσθωσης
  - Βεβαίωση του Χρηματοπιστωτικού Ιδρύματος, με το οποίο έχει συναφθεί σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης
- Στοιχεία τεκμηρίωσης των θέσεων απασχόλησης
  - Αντίγραφα υποβληθέντων συγκεντρωτικών Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (Α.Π.Δ.) για το τελευταίο έτος (τέσσερις τελευταίες υποβληθείσες Α.Π.Δ.)
  - Αντίγραφα υποβληθέντων Ε7
  - Καταστάσεις της Επιθεώρησης Εργασίας

Σε περίπτωση μεταβολών πριν την πάροδο της ημερομηνίας λήξης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων, που επηρεάζουν τους ανωτέρω όρους του άρθρου 14 ή/και του άρθρου 17 του ΓΑΚ 651/2014, η επιχείρηση οφείλει να ενημερώσει αμελλητί την Αυτοτελή Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης, μέσω του ΠΙ, για τα στοιχεία που μεταβλήθηκαν, υποβάλλοντας σχετική έκθεση από ανεξάρτητο ελεγκτή.

Η τήρηση όρων μακροχρόνιων υποχρεώσεων καταλαμβάνει και τις επιχειρήσεις που έχουν ήδη λάβει ενισχύσεις από τη Δράση Δανειακής Στήριξης που αποτελούν περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις και επενδυτικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ (άρθρο 14 και άρθρο 17 του ΓΑΚ 651/2014).

Το περιεχόμενο της παρούσας να περιληφθεί στις προσκλήσεις των ΠΙ προς τους επενδυτές και στις δανειακές συμβάσεις που εφεξής υπογράφονται.

Με την ενσωμάτωση του περιεχομένου της παρούσας στις προσκλήσεις των ΠΙ προς τους επενδυτές, θα πρέπει να ενημερώνεται η Αυτοτελής Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης της ΕΥΣΤΑ από τα ΠΙ, το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών.

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Νικόλαος Παπαθανάσης

Παράρτημα 5B: Συμπλήρωση της υπ' αριθ. 171713 ΕΞ 2024/18.11.2024 (ΑΔΑ: ΡΥΡΣΗ-01Ξ) «Παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει των άρθρων 14 και 17 του ΓΑΚ 651/2014»

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Λαμβάνοντας υπόψη τα οριζόμενα:

α) στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ειδικότερα τις διατάξεις του άρθρου 22.2.δ.iii,

β) στην υπ. αριθμ. 26476 ΕΞ 2024/ 19.02.2024 απόφαση του Αναπληρωτή υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 1250) συμπλήρωσης και εξειδίκευσης των αρμοδιοτήτων των οργανικών μονάδων της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ. αριθμ. 145389 ΕΞ 2024/ 10.10.2024 Απόφαση και ειδικότερα τα οριζόμενα στην υποπερ. αιε) στην περ. α) του άρθρου 5 (Β' 5648).

γ) στον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014, ειδικότερα το άρθρο 14 και το άρθρο 17,

δ) στην υπ. αριθμ. 119126 ΕΞ 2021/28.09.2021 (Β' 4498) απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ως ισχύει,

ε) στην υπ. αριθμ. 120141 ΕΞ 2021/30.09.2021 απόφαση του Διοικητή της ΕΥΣΤΑ περί έγκρισης του Εγχειριδίου Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΤΑΑ, όπως ισχύει,

στ) στο άρθρο τρίτο του Ν.4822/2021 (ΦΕΚ Α'/135),

ζ) στην υπ' αριθμ. 71693 ΕΞ 2023/09.05.2023 (Β' 3079) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού των διαδικασιών επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού στο πλαίσιο Δράσεων και Έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας,

η) στην υπ. αριθμ. 47990 ΕΞ 2022/04.04.2022 (Β' 1814) απόφαση του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, τις προϋποθέσεις χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις και συναφή θέματα,

θ) στις από 28 Δεκεμβρίου 2021 Επιχειρησιακές Συμφωνίες μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των πιστωτικών ιδρυμάτων, ως αυτές ισχύουν και τις υποχρεώσεις που τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν αναλάβει κατά την υπογραφή αυτών,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Σχετικά με τη συμπλήρωση της υπ' αριθ. 171713 ΕΞ 2024/18.11.2024 απόφασης (ΑΔΑ: ΡΥΡΣΗ-01Ξ) «Παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τη Δράση Δανειακής Στήριξης του Ταμείου

Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βάσει των άρθρων 14 και 17 του ΓΑΚ 651/2014», αποφασίζουμε την προσθήκη περίπτωσης Α5. ως εξής:

Α5. Όταν η επιχείρηση έχει λάβει κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 17 του ΓΑΚ 651/2014, για άυλα στοιχεία ενεργητικού, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην επιχειρηματική εγκατάσταση που λαμβάνει την ενίσχυση,
- να περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης που λαμβάνει την ενίσχυση επί τουλάχιστον τρία έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Το περιεχόμενο της παρούσας να περιληφθεί στις προσκλήσεις των ΠΙ προς τους επενδυτές και στις δανειακές συμβάσεις που εφεξής υπογράφονται.

Με την ενσωμάτωση του περιεχομένου της παρούσας στις προσκλήσεις των ΠΙ προς τους επενδυτές, θα πρέπει να ενημερώνεται η Αυτοτελής Διεύθυνση Συντονισμού Δράσης Δανειακής Στήριξης της ΕΥΣΤΑ από τα ΠΙ, το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών.

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Νικόλαος Παπαθανάσης